

Naruszenia zasad demokratycznego państwa prawnego i praworządności przez rząd Donalda Tuska

Redakcja naukowa

Łukasz Bernaciński

RAPORTY INSTYTUTU ORDO IURIS

**Naruszenia zasad
demokratycznego państwa prawnego
i praworządności
przez rząd Donalda Tuska**

www.ordoiuris.pl

**Naruszenia zasad
demokratycznego państwa prawnego
i praworządności
przez rząd Donalda Tuska**

Wydawnictwo Naukowe Instytutu na rzecz Kultury Prawnej Ordo Iuris

Warszawa 2025

Redakcja naukowa
Łukasz Bernaciński

Autorzy
Nikodem Bernaciak
Łukasz Bernaciński
Jędrzej Jabłoński

Redakcja
Agnieszka Bernacińska
Monika Radecka

Stan faktyczny i prawny na dzień 22 maja 2025 r.

Opracowanie graficzne, skład i łamanie
Ursines – Agencja Kreatywna. Błażej Zych
www.ursines.pl

Wydawca
Wydawnictwo Naukowe Instytutu na rzecz Kultury Prawnej Ordo Iuris
ul. Zielna 39, 00-108 Warszawa
www.ordoiuris.pl

Preprint

ISBN (print) 978-83-68211-64-1
ISBN (ebook) 978-83-68211-65-8

Cataloging-in-Publication (CIP) – Biblioteka Narodowa
Naruszenia zasad demokratycznego państwa prawnego
i praworządności przez rząd Donalda Tuska
/ [redakcja naukowa Łukasz Bernaciński ; autorzy
Nikodem Bernaciak, Łukasz Bernaciński, Jędrzej
Jabłoński. - Warszawa : Wydawnictwo Naukowe
Instytutu na rzecz Kultury Prawnej Ordo Iuris,
2025. - (Raporty Instytutu Ordo Iuris)

© Copyright 2025 by Fundacja Instytut na rzecz Kultury Prawnej Ordo Iuris

Spis treści

Główne tezy	7
Wstęp	9
I. Atak na instytucje demokratyczne	11
1. Media	11
1.1. Media publiczne	12
1.2. Naciski na media prywatne	13
2. Wymiar sprawiedliwości	13
2.1. Krajowa Rada Sądownictwa	14
2.2. Niezawisłość sędziowska	16
2.3. Trybunał Konstytucyjny	17
2.4. Prokuratura	19
2.5. Uchylenie kontrasygnaty	19
3. Wybory	20
3.1. Kontrowersje związane ze składem Państwowej Komisji Wyborczej	21
3.2. Pozbawienie Prawa i Sprawiedliwości subwencji	21
3.3. Próba wyłączenia Izby Kontroli Nadzwyczajnej Sądu Najwyższego od orzekania o ważności wyborów prezydenckich	22
3.4. Manipulowanie treścią komunikatów rządowego Ośrodka Analizy Dezinformacji w celu ukrycia, na czyją korzyść dochodziło do nielegalnego finansowania kampanii wyborczej	23

II Zagrożone wolności obywatelskie.	25
1. Prawo do życia	25
2. Wolność sumienia i religii	26
2.1. Zarządzenie Prezydenta miasta stołecznego Warszawy zakazujące ekspozycji symboli religijnych	27
2.2. Regularne wydawanie w niekonstytucyjnym trybie rozporządzeń regulujących zasady organizacji lekcji religii	27
3. Prawo do sądu.	28
3.1. Wygaszenie mandatów poselskich (posła Kamińskiego i Wąsika)	28
3.2. Naruszenie immunitetu poselskiego posła Romanowskiego.	29
3.3. Tymczasowe aresztowanie ks. Olszewskiego	30
3.4. Kontrowersje wokół śmierci Barbary Skrzypek.	30
4. Wolność zgromadzeń.	31
4.1. Marsz Niepodległości.	31
4.2. Protesty rolnicze	32
Podsumowanie.	35
Bibliografia	37
Biogramy autorów.	45

Główne tezy

- Rząd Donalda Tuska rozpoczął kadencję od bezprawnego, siłowego przejęcia mediów publicznych, co doprowadziło do przekształcenia TVP w narzędzie propagandy rządowej.
- Dziennikarz Telewizji Republika byli systematycznie wykluczani z rządowych konferencji prasowych, co zostało uznane przez sąd za próbę tłumienia krytyki prasowej
- Sejm, bezpodstawnie podważając legalność funkcjonowania Krajowej Rady Sądownictwa, próbował wymusić rezygnację jej członków, m.in. drastycznie ograniczając jej budżet, co Trybunał Konstytucyjny uznał za niezgodne z Konstytucją.
- Minister Sprawiedliwości próbował odwołać szereg prezesów sądów powołanych od 2018 r. w sposób, który Trybunał Konstytucyjny uznał za sprzeczny z Konstytucją.
- Rząd systematycznie podważa status Trybunału Konstytucyjnego, a od marca 2024 r. w ogóle nie publikuje jego wyroków.
- Minister Bodnar pozbawił Prokuratora Krajowego Dariusza Barskiego jego funkcji, co Sąd Najwyższy i Trybunał Konstytucyjny uznały za sprzeczne z prawem, a następnie bezprawnie powołał na to miejsce Dariusza Korneluka.
- Premier Tusk ogłosił na platformie X cofnięcie kontrasygnaty udzielonej pod postanowieniem Prezydenta, mimo iż system prawny nie przewiduje takiej możliwości.
- Sejm naruszył proporcjonalność reprezentacji w Państwowej Komisji Wyborczej, umożliwiając PiS wskazanie tylko dwóch członków zamiast trzech i całkowicie wykluczając Konfederację, jednocześnie powołując kandydata Lewicy o kontrowersyjnych powiązaniach.
- Minister Finansów odmówił wykonania prawomocnej uchwały PKW nakazującej wypłatę subwencji dla PiS, wydanej po uchyleniu przez Sąd Najwyższy decyzji o odrzuceniu sprawozdania finansowego partii, samowolnie podważając orzeczenie sądowe.

- Sejm uchwalił ustawę wyznaczającą konkretnych sędziów do orzekania o ważności wyborów prezydenckich, co stanowi bezprecedensową ingerencję władzy ustawodawczej we władzę sądowniczą i narusza zakaz zmian prawa wyborczego na mniej niż 6 miesięcy przed wyborami.
- NASK wydał komunikat sugerujący, że jedna z tak zwanych „kampanii profrekwencyjnych” miała stanowić prowokację wymierzoną w Rafała Trzaskowskiego, podczas gdy okazało się, że organizatorem kampanii była spółka powiązana z amerykańską Partią Demokratyczną, co każe zadać pytanie, czy nie doszło do obejścia przepisów o finansowaniu kampanii wyborczej.
- Rząd próbował obejść wyrok Trybunału Konstytucyjnego zakazujący aborcji eugenicznej poprzez wydanie przez Minister Zdrowia „wytycznych” umożliwiających maksymalnie szeroką interpretację przesłanki zagrożenia zdrowia psychicznego matki, w oparciu o które zabito dziecko w dziewiątym miesiącu ciąży w Szpitalu w Oleśnicy.
- Rafał Trzaskowski wydał zarządzenie zakazujące ekspozycji symboli religijnych w urzędzie miasta, które narusza konstytucyjną wolność sumienia i religii oraz realizuje nieistniejącą w polskim prawie zasadę neutralności światopoglądowej.
- Minister Edukacji Barbara Nowacka kilkakrotnie wydawała rozporządzenia dotyczące organizacji lekcji religii z pominięciem wymaganych prawem uzgodnień z Kościołem, co Trybunał Konstytucyjny uznawał za niekonstytucyjne, lecz ministerstwo ignorowało te orzeczenia.
- Marszałek Sejmu Szymon Hołownia wygasił mandaty posłów Kamińskiego i Wąsika, ignorując ich ułaskawienie przez Prezydenta w 2015 r., co zostało uznane przez Sąd Najwyższy i Trybunał Konstytucyjny za sprzeczne z prawem.
- Prokuratura bezprawnie zatrzymała posła Marcina Romanowskiego, ignorując jego immunitet jako członka Zgromadzenia Parlamentarnego Rady Europy, a następnie dokonała przeszukania klasztoru dominikanów w Lublinie wbrew gwarancji nienaruszalności miejsc kultu.
- Ksiądz Michał Olszewski przebywał w areszcie przez 8 miesięcy w warunkach, które Rzecznik Praw Obywatelskich określił jako niehumanitarne traktowanie.
- Barbara Skrzypek zmarła trzy dni po czterogodzinnym przesłuchaniu prowadzonym przez prokurator Ewę Wrzosek bez udziału pełnomocnika przesłuchiwaną, w związku z czym wszczęto śledztwo w sprawie nieumyślnego spowodowania śmierci.
- Policja dokonała siłowego wejścia do siedziby organizatorów Marszu Niepodległości z naruszeniem procedur, natomiast Prezydent Warszawy konsekwentnie odmawiał rejestracji marszu.
- Policja rozbijała protesty rolnicze i aresztowała ich uczestników, którzy byli potem uniewinniani przez sądy.

Wstęp

13 grudnia 2023 r. w Polsce, po 8 latach rządów koalicji Prawo i Sprawiedliwość – Zjednoczona Prawica, powołany został nowy skład Rady Ministrów utworzonej przez koalicję centrolewicowej Koalicji Obywatelskiej, centrowo-liberalnej Polski 2050, agrarnego Polskiego Stronnictwa Ludowego oraz Lewicy. Nowy polski rząd z Donaldem Tuskiem na czele, działając w oparciu o doraźne uchwały kontrolowanej przez siebie większości parlamentarnej, nieformalne „wytyczne” i opinie zaprzyjaźnionych prawników, w ciągu kolejnych blisko 18 miesięcy podjął liczne bezprawne działania mające na celu fizyczną eliminację opozycji z przestrzeni publicznej, które godzą w fundamenty demokratycznego państwa prawnego, tworząc rewolucyjny porządek „sprawiedliwości okresu przejściowego” oraz „demokracji walczącej”. Pozaprawne środki zostały wykorzystane również w kampanii przed wyborami prezydenckimi mającymi miejsce w dniach 18 maja oraz 1 czerwca 2025 r.

Jakkolwiek łamanie zasad demokratycznego państwa prawnego i legalizmu stanowi poważną ingerencję w fundamenty ustrojowe, niestety nie ogranicza się w swych skutkach tylko do relacji między konstytucyjnymi organami państwa, lecz uderza bezpośrednio w wolności i prawa człowieka oraz obywatela. Szczególnie destrukcyjne działania podejmowane są w obszarze prawa do życia, wolności religii, prawa do sądu czy wolności zgromadzeń, dlatego też należało zaprezentować naruszenia przynajmniej w tych kilku kluczowych obszarach.

Idea praworządności jest nie tylko koncepcją prawną, ale przede wszystkim polityczną. U swego zarania powstawała bowiem jako polityczna idea ograniczenia władzy prawem dla dobra i bezpieczeństwa ogółu. Celem praworządności od zawsze było zatem ograniczenie arbitralności rządów.

Minimalnym kryterium praworządności jest ściśle uzależnienie obowiązywania norm prawnych od prawidłowości ich wprowadzenia do systemu prawnego stosownie do norm wyższego rzędu – przede wszystkim norm konstytucyjnych. I choć taka perspektywa praworządności, zwana praworządnością formalną, nie oferuje zabezpieczenia przed proceduralnie prawidłowym przyjęciem praw niesprawiedliwych, to już na tym poziomie można wykazać szereg nieprawidłowości w działaniach podejmowanych przez organy państwowe pozostające pod władzą rządu. W związku z tym autorzy niniejszego raportu poprzestali na wykazaniu wybranych formalnych nieprawidłowości prawa tworzonego w Polsce w okresie po 13 grudnia 2023 r. i opisaniu ich w możliwie najbardziej syntetyczny sposób.

I. Atak na instytucje demokratyczne

1. Media

Opis przypadków naruszeń zasad demokratycznego państwa prawnego przez rząd Donalda Tuska wypada zacząć od tematyki związanej z systemem medialnym w Polsce z co najmniej trzech powodów. Po pierwsze były to działania chronologicznie najwcześniejsze. Po drugie rozpoczęcie rządów od siłowego przejęcia mediów publicznych było absolutnie konieczne dla nowej władzy w celu zapewnienia osłony medialnej dla kolejnych niepraworządnych działań polityków. Po trzecie pluralizm przekazu medialnego i wolność mediów to konieczne atrybuty demokratycznego państwa prawnego, w którym funkcjonowanie mediów powinno zostać co do zasady oddzielone od władzy ustawodawczej, wykonawczej i sądowniczej, a także powierzone niezależnym od powyższych władz podmiotom, po to by owa „czwarta władza” mogła aktywnie włączać się w proces wzajemnej kontroli wszystkich pozostałych rodzajów władzy¹.

Siłowe przejęcie telewizji publicznej wraz z funkcjonowaniem jawnie prorządowej stacji telewizyjnej TVN doprowadziło do monopolizacji przekazu, bowiem tylko te dwa podmioty w roku 2020 miały łącznie blisko 52% udziału w widowni telewizyjnej², a jako źródło codziennych informacji o wydarzeniach w Polsce i na świecie wskazało je 55% respondentów³. Jako że sposób funkcjonowania mediów publicznych uznaje się za papierek lakmusowy stanu demokracji i zakresu respektowania podstawowych wolności i praw w danym kraju⁴, w telegraficznym skrócie przedstawione zostaną zagadnienia bezprawnego upolitycznienia mediów publicznych oraz ograniczania dostępu do informacji dziennikarzom stacji komercyjnych wraz z próbami tłumienia krytyki medialnej.

1 Zob. szerz. Ł. Bernaciński, *Pluralizm mediów i pluralizm w mediach* [w:] B. Bałazy, Ł. Bernaciński, *Funkcjonowanie rynku medialnego w Polsce i innych wybranych państwach europejskich. Przeciwdziałanie koncentracji kapitału i ochrona pluralizmu mediów*, Warszawa 2021, s. 20.

2 Por. B. Bałazy, *Media w Polsce* [w:] B. Bałazy, Ł. Bernaciński, op. cit., s. 44.

3 B. Zalewski, *Bezprawne zmiany w mediach publicznych* [w:] *Rok dewastacji państwa prawa. Najważniejsze naruszenia praworządności i zasad demokracji przez rząd Donalda Tuska*, red. Ł. Bernaciński, Warszawa 2024, s. 21.

4 Por. M. Niedbała, *Zagrożenia dla niezależności i pluralizmu mediów* [w:] *Funkcjonowanie mediów w Polsce. Zagrożenia dla niezależności i wolności mediów*, red. Ł. Bernaciński, M. Niedbała, Warszawa 2023, s. 36.

1.1. Media publiczne

Na mocy uchwały Sejmu RP z 19 grudnia 2023 r. w sprawie przywrócenia ładu prawnego oraz bezstronności i rzetelności mediów publicznych oraz Polskiej Agencji Prasowej⁵, a więc aktu, który nie jest aktem prawa powszechnie obowiązującego, a jedynie wyrazem stanowiska kolegiального organu, doszło do bezprawnego ataku na media publiczne.

Tego samego dnia pełniący funkcję Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego pułkownik Bartłomiej Sienkiewicz, jako organ wykonujący uprawnienia właścicielskie Skarbu Państwa (posiadającego 100% akcji w spółkach), działając na podstawie przepisów Kodeksu spółek handlowych, odwołał dotychczasowych prezesów Zarządów Telewizji Polskiej S.A., Polskiego Radia S.A. i Polskiej Agencji Prasowej S.A. oraz rady nadzorcze tych spółek. Minister w to miejsce powołał nowe rady nadzorcze, które powołały nowe zarządy spółek. Działania te zostały podjęte z naruszeniem przepisów ustawowych. Dnia 8 kwietnia 2024 r. Telewizja Polska S.A. została formalnie postawiona w stan likwidacji w celu ułatwienia przejścia ręcznej kontroli przez rząd – wbrew wyrokowi Trybunału Konstytucyjnego z 18 stycznia 2024 r. (sygn. K 29/23), który stwierdził, że postawienie w stan likwidacji byłoby sprzeczne z prawem. Kolejne miesiące pokazały, że było to działanie fasadowe, ukierunkowane wyłącznie na polityczne cele, bowiem postawiona w stan likwidacji spółka nadal działa w sposób niezakłócony, inwestuje, tworzy zupełnie nowe programy i próbuje się rozwijać, stając się jednocześnie ośrodkiem propagandowego przekazu nowej władzy.

11 kwietnia 2025 r. TVP transmitowała wydarzenie określone jako „Debata Przedwyborcza”. Wydarzenie to z jednej strony stanowiło poważne naruszenie obowiązków dotyczących przeprowadzania debat przez publiczną telewizję (zwłaszcza jeśli chodzi o równość szans, w tym możliwość udziału przez wszystkich kandydatów), a z drugiej strony może być uznane za prowadzenie agitacji wyborczej przez TVP na rzecz kandydata obozu rządzącego, Rafała Trzaskowskiego. Przewodniczący KRRiT zwrócił się do Przewodniczącego Państwowej Komisji Wyborczej z wnioskiem o zbadanie, czy nie doszło do naruszenia Kodeksu Wyborczego⁶.

**To zagadnienie
aktualizujemy
na bieżąco tutaj:**

PL

ENG

⁵ Uchwała Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 19 grudnia 2023 r. w sprawie przywrócenia ładu prawnego oraz bezstronności i rzetelności mediów publicznych oraz Polskiej Agencji Prasowej (M.P. z 2023 r. poz. 1477).

⁶ Pismo Przewodniczącego KRRiT do Przewodniczącego Państwowej Komisji Wyborczej z 14 kwietnia 2025 r., znak pisma: KRRiT-077-7/007/25, <https://www.gov.pl/web/krrit/pismo-przewodniczacego-krrit-do-przewodniczacego-panstwowej-komisji-wyborczej>, dostęp: 23 maja 2025 r.

1.2. Naciski na media prywatne

Od początku 2024 r. przedstawiciele rządu przynajmniej kilkakrotnie nie wpuścili na organizowane przez siebie konferencje prasowe dziennikarzy Telewizji Republika, która po bezprawnym przejęciu mediów publicznych przez rząd stała się jedną z najpopularniejszych telewizji informacyjnych w Polsce. W sprawie kilkakrotnie interweniował Rzecznik Praw Obywatelskich, który wskazał, że żaden przepis prawa powszechnie obowiązującego nie przyznaje kompetencji do oceny działalności nadawców i ewentualnego stosowania sankcji wobec nich organom administracji rządowej, w tym Ministrowi Kultury i Dziedzictwa Narodowego. Takie działania przedstawicieli rządu stały się przedmiotem skargi Telewizji Republika o naruszenie dóbr osobistych, na kanwie której Sąd Okręgowy w Warszawie, IV Wydział Cywilny, wydał 3 lipca 2024 r. wyrok w I instancji (sygn. IV C 306/24), nakazujący Ministrowi Kultury i Dziedzictwa Narodowego przeproszenie Telewizji w związku z podejmowanymi w ocenie sądu próbami tłumienia krytyki prasowej.

Wojewódzki Sąd Administracyjny w Warszawie uchylił 9 kwietnia 2025 r. (sygn. VI Sa/Wa 2952/24) decyzję nr DR-89/2024 Krajowej Rady Radiofonii i Telewizji z 2 lipca 2024 r.⁷ rozstrzygającą postępowanie o udzielenie koncesji na rozpowszechnianie dwóch programów telewizyjnych na ogólnopolskim multipleksie telewizyjnym MUX-8. W zaskarżonej decyzji KRRiT zdecydowała się przyznać miejsce na multipleksie Telewizjom Republika oraz wPolsce24, czyli dwóm największym konserwatywnym nadawcom telewizyjnym w naszym kraju. Wyrok sądu nie jest prawomocny. Przewodniczący KRRiT zapowiedział, że niezwłocznie po doręczeniu wyroku z uzasadnieniem złoży skargę kasacyjną do Naczelnego Sądu Administracyjnego. Utrzymanie wyroku w mocy wpłynęłoby negatywnie na pluralizm mediów w Polsce. Pozbawienie dwóch jedynych ogólnopolskich stacji telewizyjnych prezentujących linię krytyczną wobec obecnego rządu dostępu do telewidzów stanowiłoby istotny cios w swobodę debaty publicznej.

2. Wymiar sprawiedliwości

Umowa koalicyjna zawarta 10 listopada 2023 r., a więc na ponad miesiąc przed faktycznym objęciem rządów przez obecny rząd, stanowiła w swym punkcie drugim: „Przywrócimy porządek prawny, zachwiany przez działania poprzedników. Sądy będą wolne od nacisków politycznych, prokuratura będzie niezależna i apolityczna. Zapewnimy legalność funkcjonowania wymiaru sprawiedliwości i sądownictwa konstytucyjnego. Dołożymy wszelkich starań, aby przywrócić konstytucyjny i apolityczny kształt Krajowej Rady Sądownictwa i Sądu Najwyższego [...]”⁸.

W rzeczywistości program rządu w obszarze „przywracania praworządności” wyznaczają dwie wypowiedzi premiera Donalda Tuska, który w kontekście przejmowania mediów publicznych obiecywał

⁷ Tekst decyzji jest dostępny na stronie KRRiT pod adresem: <http://www.archiwum.krrit.gov.pl/KoncesjeSync/Decyzje/873a2024-t/DR-892024.pdf>, dostęp: 23 maja 2025 r.

⁸ Umowa koalicyjna, <https://platforma.org/upload/document/203/attachments/433/UmowaKoalicyjna.pdf>, dostęp: 23 maja 2025 r.

21 listopada 2023 r., czyli jeszcze przed objęciem rządów, że „[...] to będzie zgodnie z prawem, tak jak my je rozumiemy [...]”⁹. Drugą „programową” wypowiedź Donald Tusk wygłosił 10 września 2024 r.: „Jeśli chcemy przywrócić ład konstytucyjny oraz fundamenty liberalnej demokracji, musimy działać w kategoriach demokracji walczącej. Oznacza to, że prawdopodobnie nie raz popełnimy błędy lub podejmiemy działania, które według niektórych autorytetów prawnych mogą być nie do końca zgodne z literą prawa, ale nic nie zwalnia nas z obowiązku działania”¹⁰.

W niniejszym rozdziale zaprezentowane zostaną aktywności, które zdecydowanie wpisują się w eufemistycznie sformułowaną obietnicę działania „nie do końca zgodnie z literą prawa”.

**To zagadnienie
aktualizujemy
na bieżąco tutaj:**

PL

ENG

2.1. Krajowa Rada Sądownictwa

20 grudnia 2023 r. Sejm przyjął uchwałę „w sprawie usunięcia skutków kryzysu konstytucyjnego w kontekście pozycji ustrojowej oraz funkcji Krajowej Rady Sądownictwa w demokratycznym państwie prawnym” (M.P. poz. 1457), w której uznaje za niebyte wszystkie uchwały Sejmu z okresu 2018–2022 r. dotyczące wyboru członków Krajowej Rady Sądownictwa (konstytucyjnego organu, którego zadaniem jest stanie na straży niezależności sądów i niezawisłości sędziów), a wszyscy członkowie Rady są wezwani do niezwłocznego zaprzestania działalności w tym organie. Jest to działanie sprzeczne z art. 186 i art. 187 Konstytucji RP. Jeszcze tego samego dnia, 20 grudnia, Krajowa Rada Sądownictwa oświadczyła, że uchwała Sejmu jest sprzeczna z Konstytucją¹¹.

12 kwietnia 2024 r. Sejm przyjął ustawę¹², w której przewidziano, sprzeczne z Konstytucją, skrócenie kadencji Krajowej Rady Sądownictwa oraz zakaz kandydowania do niej dla sędziów powołanych od 2018 r. Dnia 1 sierpnia 2024 r. Prezydent RP skierował przedmiotową ustawę do Trybunału

9 Donald Tusk: Będą komisje śledcze – konferencja prasowa, 21.11.2023, nagranie na kanale YouTube: Donald Tusk – kanał oficjalny, <https://www.youtube.com/watch?v=8eL0Ov5T2pc>, 48:52–49:15, dostęp: 23 maja 2025 r.

10 Wpis na profilu Kancelaria Premiera @PremierRP na platformie X, 10 września 2024 r., <https://x.com/PremierRP/status/1833514578077995040>, dostęp: 23 maja 2025 r.

11 Uchwała Prezydium Krajowej Rady Sądownictwa z dnia 20 grudnia 2023 r., <https://krs.pl/pl/aktualnosci/2331-uchwala-prezydium-krajowej-rady-sadownictwa-z-dnia-20-grudnia-2023-r.html>, dostęp: 23 maja 2025 r.

12 Ustawa z dnia 12 lipca 2024 r. o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa, [https://orka.sejm.gov.pl/opinie10.nsf/nazwa/219_u/\\$file/219_u.pdf](https://orka.sejm.gov.pl/opinie10.nsf/nazwa/219_u/$file/219_u.pdf), dostęp: 23 maja 2025 r.

Konstytucyjnego w trybie tak zwanej kontroli prewencyjnej. Powyższe propozycje zostały również negatywnie ocenione przez Komisję Wenecką w jej opinii z 8 maja 2024 r.¹³

6 września 2024 r. Minister Sprawiedliwości przedstawił założenia zmian legislacyjnych¹⁴, w myśl których sędziowie powołani od 2018 r. mogliby nadal sprawować swoje funkcje, o ile złożąliby „czynny żal”. Powyższe propozycje zostały ponownie skrytykowane przez Komisję Wenecką w jej opinii z 14 października 2024 r.¹⁵

18 grudnia Rada Ministrów przyjęła uchwałę¹⁶, w myśl której – bez podstawy ustawowej – akty wydawane przez Krajową Radę Sądownictwa oraz przez Sąd Najwyższy w składach, w których znajdują się osoby powołane od 2018 r., będą opatrywane adnotacją podważającą status tych organów.

W grudniu pojawiły się również doniesienia medialne sugerujące, że w Sądzie Apelacyjnym w Warszawie wszyscy sędziowie powołani od 2018 r. zostali sztucznie wydzieleni do osobnej sekcji, co miało na celu wyłączenie ich z systemu losowego przydziału spraw.

13 stycznia 2025 r. Sejm przyjął ustawę budżetową na rok 2025¹⁷, która przewidywała znaczące zmniejszenie budżetu Krajowej Rady Sądownictwa, uniemożliwiające jej prawidłowe funkcjonowanie. Prezydent Rzeczypospolitej skierował ustawę do Trybunału Konstytucyjnego w celu zbadania zgodności tych jej przepisów z Konstytucją. W wyroku z 6 maja 2025 r. (sygn. K 2/25) Trybunał stwierdził, że ustawa jest w tym zakresie niezgodna z Konstytucją.

4 kwietnia powołany przez ministra Bodnara Rzecznik Dyscyplinarny ad hoc Cezariusz Baćkowski przedstawił 18 sędziom zarzuty dyscyplinarne¹⁸ – jedynym przewinieniem dyscyplinarnym tychże sędziów miałyby być to, że w okresie od stycznia 2018 r. do marca 2025 r. zasiadali oni w Krajowej Radzie Sądownictwa, ukształtowanej w trybie ustawy z 8 grudnia 2017 r. o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2018 r. poz. 3).

11 kwietnia 2025 r. Wiceminister Sprawiedliwości Dariusz Mazur udostępnił informacje o kolejnej wersji reformy wymiaru sprawiedliwości¹⁹. Tym razem projekt zakładał cofnięcie na wcześniejsze stanowiska sędziów, którzy zostali awansowani od 2018 r. oraz usunięcie w ogóle z funkcji sędziów

13 CDL-PI(2024)009-e, Poland – Urgent Joint Opinion of the Venice Commission and the Directorate General of Human Rights and Rule of Law of the Council of Europe on the draft law amending the Law on the National Council of the Judiciary of Poland, [https://www.venice.coe.int/webforms/documents/?pdf=CDL-PI\(2024\)009](https://www.venice.coe.int/webforms/documents/?pdf=CDL-PI(2024)009), dostęp: 23 maja 2025 r.

14 Nowe rozwiązania dotyczące zmian w sądownictwie, Gov.pl, 6 września 2024 r., <https://www.gov.pl/web/sprawiedliwosc/nowe-rozwiazania-dotyczace-zmian-w-sadownictwie>, dostęp: 23 maja 2025 r.

15 CDL-AD(2024)029-e, Poland – Joint Opinion of the Venice Commission and the Directorate General Human Rights and Rule of Law on European standards regulating the status of judges, adopted by the Venice Commission at its 140th Plenary Session (Venice, 11–12 October 2024), [https://venice.coe.int/webforms/documents/?pdf=CDL-AD\(2024\)029-e](https://venice.coe.int/webforms/documents/?pdf=CDL-AD(2024)029-e), dostęp: 23 maja 2025 r.

16 Uchwała Nr 162 Rady Ministrów z dnia 18 grudnia 2024 r. w sprawie przeciwdziałania negatywnym skutkom kryzysu konstytucyjnego w obszarze sądownictwa (M.P. z 2024 r. poz. 1068).

17 Ustawa budżetowa na rok 2025 z dnia 9 stycznia 2025 r. (Dz. U. poz. 63).

18 Postępowanie dyscyplinarne wobec sędziów Krajowej Rady Sądownictwa, Gov.pl, 4 kwietnia 2025 r., <https://www.gov.pl/web/sprawiedliwosc/postepowanie-dyscyplinarne-wobec-sedziow-krajowej-rady-sadownictwa>, dostęp: 23 maja 2025 r.

19 Wpis na profilu Dariusz Mazur @_Dariusz_Mazur na platformie X z 11 kwietnia 2025 r., https://x.com/_Dariusz_Mazur/status/1910729704635596950, dostęp: 23 maja 2025 r.

osób, które weszły do zawodu z innych profesji prawniczych. Projekt budzi te same wątpliwości konstytucyjne w zakresie naruszenia zasady nieusuwalności sędziów co wcześniejsze propozycje ministerstwa.

24 kwietnia 2025 r. ministerstwo przedstawiło Projekt ustawy o przywróceniu ładu konstytucyjnego w sądownictwie²⁰, który ponownie przewiduje usunięcie sędziów z mocy ustawy – wbrew gwarancjom Konstytucji.

**To zagadnienie
aktualizujemy
na bieżąco tutaj:**

PL

ENG

2.2. Niezawisłość sędziowska

Minister Sprawiedliwości podjął próby odwołania szeregu prezesów sądów (między innymi Sądów Apelacyjnych w Warszawie i Poznaniu czy Sądów Okręgowych w Warszawie i Radomiu) powołanych od 2018 r., naruszając przy tym właściwe procedury. W związku z tą praktyką Trybunał Konstytucyjny w wyroku z dnia 16 października 2024 r. (sygn. K 2/24) stwierdził, że procedura odwołania prezesa lub wiceprezesa sądu bez udziału Krajowej Rady Sądownictwa jest sprzeczna z Konstytucją.

4 kwietnia 2025 r. minister Adam Bodnar ogłosił²¹ odwołanie sędziego Sądu Apelacyjnego w Warszawie Przemysława Radzika z funkcji Zastępcy Rzecznika Dyscyplinarnego Sędziów Sądów Powszechnych, mimo iż żaden przepis prawa nie przyznaje ministrowi takiej kompetencji. 25 kwietnia opublikowany został komunikat²² informujący o próbie kolejnego odwołania – tym razem sędziego Piotra Schaba z funkcji Rzecznika Dyscyplinarnego Sędziów Sądów Powszechnych.

7 maja 2025 r. Kolegium Sądu Najwyższego wydało uchwałę²³ dotyczącą działalności publicznej sędziów niedającej się pogodzić z zasadą ich niezawisłości. W uchwale tej Kolegium SN przypomina, przywołując przy tym zasadę trójpodziału władzy, o obowiązku zachowania przez sędziów

20 Projekt ustawy o przywróceniu ładu konstytucyjnego w sądownictwie, Gov.pl, 24 kwietnia 2025 r., <https://www.gov.pl/web/sprawiedliwosc/projekt-ustawy-o-przywróceniu-ladu-konstytucyjnego-w-sadownictwie>, dostęp: 23 maja 2025 r.

21 Przemysław Radzik odwołany z funkcji Zastępcy Rzecznika Dyscyplinarnego Sędziów, Gov.pl, 4 kwietnia 2025 r., <https://www.gov.pl/web/sprawiedliwosc/przemyslaw-radzik-odwolany-z-funkcji-zastepcy-rzecznika-dyscyplinarnego-sedziow>, dostęp: 23 maja 2025 r.

22 Minister Sprawiedliwości odwołuje sędziego Piotra Schabę z funkcji Rzecznika Dyscyplinarnego, Gov.pl, 25 kwietnia 2025 r., <https://www.gov.pl/web/sprawiedliwosc/minister-sprawiedliwosci-odwoluje-sedziego-piotra-schaba-z-funkcji-rzecznika-dyscyplinarnego>, dostęp: 23 maja 2025 r.

23 Uchwała Nr 2/05/2025, Kolegium Sądu Najwyższego z dnia 7 maja 2025 r. w sprawie zapewnienia prawidłowego funkcjonowania Sądu Najwyższego, https://www.sn.pl/sites/Serwis_WWW/SiteAssets/Lists/Wydarzenia/AllItems/Uchwa%C5%82a%20nr%202_05_2025%20-%20w%20sprawie%20zapewnienia%20prawid%C5%82owego%20funkcjonowania%20S%C4%85du%20Najwy%C5%Bcszego.pdf, dostęp: 23 maja 2025 r.

bezstronności i nieangażowania się w debaty i spory o charakterze politycznym. Jako przykład takiego zaangażowania wskazano udział sędziów w pracach komisji legislacyjnych przy Ministerstwie Sprawiedliwości przygotowujących plany „naprawy” wymiaru sprawiedliwości przez obecny rząd.

**To zagadnienie
aktualizujemy
na bieżąco tutaj:**

PL

ENG

2.3. Trybunał Konstytucyjny

Od momentu zaprzysiężenia rząd Donalda Tuska podważał status sędziów Trybunału Konstytucyjnego za pomocą opatrywania przez organ publikujący (Dziennik Ustaw wydawany przez Premiera) ostatnich orzeczeń Trybunału Konstytucyjnego adnotacją: „Zgodnie z wyrokami Europejskiego Trybunału Praw Człowieka [...] Trybunał Konstytucyjny jest pozbawiony cech trybunału powołanego ustawą [...]”.

6 marca 2024 r. Sejm przyjął także bezprawną uchwałę w sprawie usunięcia skutków kryzysu konstytucyjnego lat 2015–2023 w kontekście działalności Trybunału Konstytucyjnego (M.P. poz. 198), prowadzącą się do negowania statusu Trybunału w polskim porządku prawnym. Od tego momentu rząd przestał publikować w Dzienniku Ustaw jakiegokolwiek wyroki Trybunału Konstytucyjnego, niezależnie od składu orzekającego. W wyroku z 28 maja 2024 r. (sygn. U 5/24) Trybunał Konstytucyjny orzekł, że taka uchwała jest sprzeczna z Konstytucją RP.

13 września 2024 r. Sejm przyjął ustawę – Przepisy wprowadzające ustawę o Trybunale Konstytucyjnym²⁴, która następnie została skierowana przez prezydenta do Trybunału w ramach kontroli prewencyjnej. Ustawa przede wszystkim stwierdza nieważność około 100 wyroków TK wydanych w składach z udziałem sędziów wybranych na kadencje rozpoczęte 7 listopada 2015 r.

7 grudnia swoje stanowisko wydała Komisja Wenecka²⁵, uznając za niedopuszczalne niepublikowanie wyroków Trybunału Konstytucyjnego przez rząd, a także propozycje wygaszenia kadencji wszystkich sędziów Trybunału.

²⁴ Ustawa z dnia 13 września 2024 r. Przepisy wprowadzające ustawę o Trybunale Konstytucyjnym, [https://orka.sejm.gov.pl/opinie10.nsf/nazwa/254_u/\\$-file/254_u.pdf](https://orka.sejm.gov.pl/opinie10.nsf/nazwa/254_u/$-file/254_u.pdf), dostęp: 23 maja 2025 r.

²⁵ CDL-AD(2024)035-e, Poland – Opinion on the draft constitutional amendments concerning the Constitutional Tribunal and two laws on the Constitutional Tribunal, adopted by the Venice Commission at its 141st Plenary Session (Venice, 6–7 December 2024), [https://www.venice.coe.int/webforms/documents/?pdf=CDL-AD\(2024\)035-e](https://www.venice.coe.int/webforms/documents/?pdf=CDL-AD(2024)035-e), dostęp: 23 maja 2025 r.

18 grudnia Rada Ministrów przyjęła bezprawną uchwałę²⁶ w której podtrzymała decyzję o niepublikowaniu wyroków Trybunału Konstytucyjnego.

13 stycznia 2025 r. Sejm przyjął ustawę budżetową na rok 2025, która przewidywała znaczące zmniejszenie budżetu Trybunału Konstytucyjnego uniemożliwiające mu normalne funkcjonowanie. Prezydent Rzeczypospolitej skierował ustawę do Trybunału Konstytucyjnego w celu zbadania zgodności tych jej przepisów z Konstytucją. W wyroku z 6 maja 2025 r. (sygn. K 2/25) Trybunał stwierdził, że ustawa jest w tym zakresie niezgodna z Konstytucją.

Ignorowanie Trybunału przez rząd zostało wyraźnie skrytykowane przez Rzecznika Praw Obywatelskich w głośnym wywiadzie prasowym udzielonym 22 kwietnia 2025 r.²⁷

31 stycznia 2025 roku Prezes Trybunału Konstytucyjnego Bogdan Świączkowski złożył na ręce Zastępcy Prokuratury Generalnego zawiadomienie²⁸ o uzasadnionym podejrzeniu popełnienia przestępstwa z art. 127 § 1 w zbiegu z art. 128 § 1 i 3 Kodeksu karnego²⁹, czyli tak zwanego zamachu stanu przez członków obecnego rządu, posłów koalicji rządzącej oraz niektórych sędziów i prokuratorów. Przepisy te penalizują wykorzystanie przemocy w celu zmiany konstytucyjnego ustroju Rzeczypospolitej Polskiej, usunięcia konstytucyjnego organu Rzeczypospolitej Polskiej oraz wywierania wpływu na czynności urzędowe takiego organu. Organami, wobec których obecne władze miały w myśl zawiadomienia dopuścić się zamachu, są: Trybunał Konstytucyjny, Krajowa Rada Sądownictwa oraz Sąd Najwyższy, którym uniemożliwiono normalne funkcjonowanie i wypełnianie ich konstytucyjnych funkcji. Stosowanie przez sprawców przemocy w powyższych celach polegałoby na wykorzystaniu „przewagi” zapewnianej przez aparat władzy wykonawczej i ustawodawczej w sposób bezprawny (sprzeczny z Konstytucją) w celu narzucenia swojej woli.

**To zagadnienie
aktualizujemy
na bieżąco tutaj:**

PL

ENG

26 Uchwała Nr 162 Rady Ministrów z dnia 18 grudnia 2024 r. (M.P. z 2024 r. poz. 1068).

27 Rzecznik Praw Obywatelskich: nie ma podstaw, aby uznawać orzeczenia Izby Kontroli Nadzwyczajnej za nieistniejące, Niezależna, 22 kwietnia 2025 r., <https://niezalezna.pl/polityka/rzecznik-praw-obywatelskich-nie-ma-podstaw-aby-uznawac-orzeczenia-izby-kontroli-nadzwyczajnej-za-nieistniejace/541843>, dostęp: 23 maja 2025 r.

28 Pełna treść zawiadomienia została opublikowana na stronie Trybunału Konstytucyjnego: https://trybunal.gov.pl/fileadmin/content/uroczystosci_spotkania_wizyty/2025/2025_02_11/ZAWIADOMIENIE_O_UZASADNIONYM_PODEJRZENIU_POPELNIENIU_PRZESTEPSTWA.pdf, dostęp: 26 maja 2025 r.

29 Ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks karny (Dz. U. z 2025 r. poz. 383).

2.4. Prokuratura

12 stycznia 2024 r. Minister Sprawiedliwości Adam Bodnar wezwał do siebie Prokuratora Krajowego Dariusza Barskiego i wręczył mu dokument stwierdzający, jakoby rzekomo powołanie go na stanowisko dwa lata wcześniej, w dniu 16 lutego 2022 r., przez poprzedniego ministra Zbigniewa Ziobro, zostało dokonane z naruszeniem obowiązujących przepisów i nie wywołało skutków prawnych³⁰. Celem tego działania było ominięcie przepisów ustawy z dnia 28 stycznia 2016 r. – Prawo o prokuraturze (Dz.U. z 2024 r., poz. 390 ze zm.), która wyraźnie zastrzega, że Prokuratora Krajowego można powołać tylko po uzyskaniu opinii Prezydenta RP, a odwołać – tylko za pisemną zgodą Prezydenta. 27 września 2024 r. Sąd Najwyższy orzekł³¹, że działania Bodnara były sprzeczne z prawem, a Dariusz Barski wciąż jest Prokuratorem Krajowym. Zostało to potwierdzone przez Trybunał Konstytucyjny w wyroku z 22 listopada 2024 r. (sygn. SK 13/24).

Praktyczną konsekwencją bezprawnego przejęcia prokuratury są działania związane ze złożeniem przez prezesa Trybunału Konstytucyjnego Bogdana Świączkowskiego wniosku o wszczęcie przez prokuraturę śledztwa w sprawie dokonującego się w Polsce zamachu stanu. Śledztwo wszczął zastępca Prokuratora Generalnego Michał Ostrowski. W reakcji na to Prokurator Generalny Adam Bodnar zawiesił 11 lutego 2025 r. prokuratora Ostrowskiego, zasłaniając się „łamanie podstawowych zasad funkcjonowania prokuratury”³². Obecne kierownictwo prokuratury skutecznie uniemożliwia prowadzenia śledztwa w tej sprawie.

**To zagadnienie
aktualizujemy
na bieżąco tutaj:**

PL

ENG

2.5. Uchylenie kontrasygnaty

Donald Tusk podpisał, zgodnie z Konstytucją RP, postanowienie Prezydenta RP z dnia 17 sierpnia 2024 r. nr 1131.18.2024 w sprawie wyznaczenia przewodniczącego zgromadzenia sędziów Izby Cywilnej Sądu Najwyższego. Zostało ono opublikowane w Monitorze Polskim (M.P. poz. 799) wraz z adnotacją o podpisach Prezydenta RP i Premiera. Dnia 9 września premier Tusk ogłosił jednak na

³⁰ Informacja o uznaniu przywrócenia prokuratora Dariusza Barskiego do służby czynnej za akt dokonany z naruszeniem przepisów, Gov.pl, 12 stycznia 2024 r., <https://www.gov.pl/web/sprawiedliwosc/informacja-o-uznaniu-przywrocenia-prokuratora-dariusza-barskiego-do-sluzby-czynnej-za-akt-dokonany-z-naruszeniem-przepisow>, dostęp: 23 maja 2025 r.

³¹ Uchwała Sądu Najwyższego z dnia 27 września 2024 r., sygn. I KZP 3/24.

³² Powołanie Rzecznika Dyscyplinarnego MS i zawieszenie ZPG Michała Ostrowskiego, Gov.pl, 11 lutego 2025 r., <https://www.gov.pl/web/prokuratura-krajowa/powolanie-rzecznika-dyscyplinarnego-ms-i-zawieszenie-zpg-michala-ostrowskiego>, dostęp: 23 maja 2025 r.

platformie X – i tylko tam – że „podjął decyzję o uchyleniu kontrasygnaty”³³, pomimo iż system prawny nie przewiduje takiej możliwości. Następnego dnia rzecznik Sądu Najwyższego³⁴, podobnie jak zdecydowana większość szanowanych konstytucjonalistów, oficjalnie oświadczył, że działanie premiera Tuska było bezprawne.

**To zagadnienie
aktualizujemy
na bieżąco tutaj:**

PL

ENG

3. Wybory

Czteroletnia kadencja obecnego parlamentu (2023–2027) w swej pierwszej połowie obfitować miała w kluczowe, demokratyczne wybory. Najpierw wybory samorządowe (I tura 7 kwietnia, II tura 21 kwietnia 2024 r.), następnie do Parlamentu Europejskiego (9 czerwca 2024 r.), a wreszcie na urząd Prezydenta RP (I tura 18 maja, II tura 1 czerwca 2025 r.). Stąd też podjęcie działań w obszarze bezprawnego przejęcia kontroli nad mediami publicznymi, utrudniania pracy mediom prywatnym oraz pozbawienia środków na kampanie wyborcze swych politycznych przeciwników stało się politycznym priorytetem rządu na pierwszą część kadencji.

**To zagadnienie
aktualizujemy
na bieżąco tutaj:**

PL

ENG

³³ Wpis na profilu Donald Tusk @donaltdusk na platformie X, <https://x.com/donaltdusk/status/1833124595169214852>, dostęp: 23 maja 2025 r.

³⁴ Stanowisko Sądu Najwyższego w sprawie zgromadzenia sędziów Izby Cywilnej Sądu Najwyższego, Sąd Najwyższy, 10 września 2024 r., <https://www.sn.pl/aktualnosci/SitePages/Wydarzenia.aspx?ItemSID=1022-0dc69815-3ade-42fa-bbb8-549c3c6969c5&ListName=Wydarzenia>, dostęp: 23 maja 2025 r.

3.1. Kontrowersje związane ze składem Państwowej Komisji Wyborczej

Zgodnie z przepisami art. 157 § 2 pkt 3 i § 4a Kodeksu wyborczego³⁵ 21 grudnia 2023 r. Sejm wskazał siedmiu z dziewięciu członków Państwowej Komisji Wyborczej³⁶. Nie obyło się jednak bez kontrowersji, które rzutują na działalność PKW opisaną w dalszej części raportu. Prawu i Sprawiedliwości pomimo wygrania wyborów parlamentarnych umożliwiono wskazanie dwóch członków PKW, a nie trzech. Konserwatywno-liberalnej Konfederacji nie umożliwiono zaś wskazania ani jednego kandydata. Pięciu kandydatów wskazały partie wchodzące w skład koalicji rządowej, co przy dziewięcioosobowym składzie komisji gwarantowało im większość. Wszyscy obecni na sali plenarnej postowie zwycięskiego Prawa i Sprawiedliwości, Konfederacji oraz ugrupowania Kukiz'15 chcieli oddzielnego głosowania nad każdą kandydaturą. Wątpliwości wzbudzał szczególnie kandydat Lewicy, adw. Ryszard Kalisz, który – jak podnosił poseł PiS, Jan Dziędziczak³⁷ – w swej działalności zawodowej reprezentował między innymi przedsiębiorstwo wpisane na polską listę sankcyjną instytucji wspierających Federację Rosyjską, a także osobę fizyczną oskarżoną o szpiegostwo na rzecz Rosji. O ile nie ma w tym nic niewłaściwego, że adwokat zapewnia klientowi realizację prawa do obrony, to powoływanie osoby o takich powiązaniach w skład komisji, której celem jest zapewnienie prawidłowości wyborów, wzbudzało kontrowersje.

3.2. Pozbawienie Prawa i Sprawiedliwości subwencji

29 sierpnia 2024 r. Państwowa Komisja Wyborcza przyjęła uchwałę o odrzuceniu sprawozdania finansowego Komitetu Wyborczego Prawo i Sprawiedliwość z wyborów do Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej i do Senatu Rzeczypospolitej Polskiej³⁸. 11 grudnia 2024 r. Sąd Najwyższy, uwzględniając skargę komitetu wyborczego PiS na tę uchwałę, uchylił ją³⁹. Wobec powyższego 30 grudnia 2024 r. Państwowa Komisja Wyborcza wydała ponowną uchwałę⁴⁰, w której postanowiła przyjąć sprawozdanie finansowe.

Minister Finansów odmówił jednak wykonania tejże uchwały i nie wypłacił Prawu i Sprawiedliwości należnych środków, kierując zamiast tego 8 stycznia pismo do Państwowej Komisji Wyborczej⁴¹, w którym wnosił o wyjaśnienie treści uchwały oraz sugerował, że nie uznaje postanowienia Sądu Najwyższego.

9 stycznia 2025 r. Przewodniczący Państwowej Komisji Wyborczej udzielił ministrowi odpowiedzi⁴², w której zwrócił się z prośbą o niezwłoczne podanie podstawy prawnej, w oparciu o którą minister

35 Ustawa z dnia 5 stycznia 2011 r. – Kodeks wyborczy (Dz. U. z 2025 r. poz. 365).

36 Uchwała Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 21 grudnia 2023 r. w sprawie wskazania członków Państwowej Komisji Wyborczej (M.P. z 2024 r. poz. 28).

37 *Wypowiedzi na posiedzeniach Sejmu – retransmisja, Poseł Jan Michał Dziędziczak, posiedzenie nr 1 w dniu 21-12-2023*, https://www.sejm.gov.pl/Sejm10.nsf/transmisja.xsp?documentId=7B7A78F5B5773DD9C1258A8D0039A7C1&symbol=WYPOWIEDZ_TRANSMISJA, dostęp: 24 maja 2025 r.

38 Uchwała Nr 316/2024 Państwowej Komisji Wyborczej z dnia 29 sierpnia 2024 r. w sprawie sprawozdania finansowego Komitetu Wyborczego Prawo i Sprawiedliwość z wyborów do Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej i do Senatu Rzeczypospolitej Polskiej przeprowadzonych w dniu 15 października 2023 r., https://pkw.gov.pl/uploaded_files/1725025956_kw-pis.pdf, dostęp: 24 maja 2025 r.

39 Postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 11 grudnia 2024 r., sygn. I NSW 55/24.

40 Uchwała Nr 421/2024 Państwowej Komisji Wyborczej z dnia 30 grudnia 2024 r. w sprawie sprawozdania finansowego Komitetu Wyborczego Prawo i Sprawiedliwość z wyborów do Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej i do Senatu Rzeczypospolitej Polskiej przeprowadzonych w dniu 15 października 2023 r., https://pkw.gov.pl/uploaded_files/1735727416_kw-pis-po-sn.pdf, dostęp: 24 maja 2025 r.

41 *Treść pisma Ministra Finansów do PKW*, Gov.pl, 9 stycznia 2025 r., <https://www.gov.pl/web/finanse/trec-pisma-ministra-finansow-do-pkw>, dostęp: 24 maja 2025 r.

42 Znak pisma: ZKF.411.2.4.2024, https://pkw.gov.pl/uploaded_files/1736473703_zkf411242024.pdf, dostęp: 24 maja 2025 r.

skierował swój wniosek. Wyraził przy tym stanowisko, że uchwała jest jednoznaczna i nie wymaga wyjaśnienia oraz przypomniał, że Minister Finansów nie jest stroną ani uczestnikiem postępowania w sprawie przyjęcia lub odmowy przyjęcia sprawozdania finansowego komitetu wyborczego.

3 lutego 2025 r. Przewodniczący PKW ponownie skierował pismo do Ministra Finansów⁴³, wnosząc o udzielenie informacji, jak wygląda realizacja uchwały PKW przez ministerstwo oraz o wykonanie przez ministra jego ustawowego obowiązku.

**To zagadnienie
aktualizujemy
na bieżąco tutaj:**

PL

ENG

3.3. Próba wyłączenia Izby Kontroli Nadzwyczajnej Sądu Najwyższego od orzekania o ważności wyborów prezydenckich

24 stycznia 2025 r. Sejm przyjął tak zwaną ustawę incydentalną⁴⁴ ustanawiającą specjalny tryb orzekania przez Sąd Najwyższy o ważności wyborów prezydenckich zarządzonych na 18 maja 2025 r. i 1 czerwca 2025 r. Dnia 12 lutego 2025 r. Senat przyjął ustawę bez poprawek.

Przewiduje ona – wbrew przepisom ustawy o Sądzie Najwyższym – odsunięcie od orzekania o ważności wyborów Izby Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw Publicznych, a w to miejsce wyznacza 15 sędziów najstarszych służbą na stanowisku sędziego Sądu Najwyższego. Zdecydowana większość spośród tych sędziów została powołana jeszcze w okresie rządów komunistycznych (Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej). Ponadto ustawa stanowi bezprecedensowy akt ingerencji władzy ustawodawczej we władzę sądowniczą, polegający na wyznaczeniu przez Sejm konkretnych sędziów do orzekania w konkretnej sprawie. Łamie ona również, wywiedziony z orzecznictwa Trybunału Konstytucyjnego, zakaz wprowadzania istotnych zmian w prawie wyborczym w okresie krótszym niż sześć miesięcy przed wyborami.

Ustawa została 10 marca 2025 r. przekazana przez Prezydenta RP Sejmowi do ponownego rozpatrzenia.

43 Znak pisma: ZKF.820.2.8.2024, https://pkw.gov.pl/uploaded_files/1739503459_pismo-do-mf-zkf820282024.pdf, dostęp: 24 maja 2025 r.

44 Ustawa z dnia 24 stycznia 2025 r. o szczególnych rozwiązaniach w zakresie rozpoznawania przez Sąd Najwyższy spraw związanych z wyborami Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej oraz wyborami uzupełniającymi do Senatu Rzeczypospolitej Polskiej zarządzonymi w 2025 r., [https://orka.sejm.gov.pl/opinie10.nsf/nazwa/923_u/\\$file/923_u.pdf](https://orka.sejm.gov.pl/opinie10.nsf/nazwa/923_u/$file/923_u.pdf), dostęp: 24 maja 2025 r.

**To zagadnienie
aktualizujemy
na bieżąco tutaj:**

PL

ENG

3.4. Manipulowanie treścią komunikatów rządowego Ośrodka Analizy Dezinformacji w celu ukrycia, na czyją korzyść dochodziło do nielegalnego finansowania kampanii wyborczej

14 maja 2025 r. Naukowa i Akademicka Sieć Komputerowa – Państwowy Instytut Badawczy (NASK), wydała komunikat⁴⁵, w którym poinformowano o możliwości ingerencji w kampanię wyborczą przez czynniki zagraniczne. Treść komunikatu zdawała się sugerować, że publikowane w Internecie filmiki – mimo iż osoby występujące w nich wypowiadały się jednoznacznie negatywnie na temat kandydatur Karola Nawrockiego popieranego przez PiS i Sławomira Mentzena (Konfederacja), natomiast chwaliły kandydata obozu rządzącego Rafała Trzaskowskiego – w istocie miały być prowokacją wymierzoną w tego ostatniego, odbywającą się bez jego wiedzy i zgody i mającą mu zaszkodzić. Już następnego dnia dziennikarze Wirtualnej Polski ustalili⁴⁶, kto w rzeczywistości stoi za tą akcją, co rzuca nowe światło na jej prawdopodobne motywy. Okazało się, że faktycznym organizatorem przedmiotowych spotów jest spółka Estratos Digital GmbH z siedzibą w Wiedniu, kierowana przez węgierskich polityków: Ádáma Ficsora, który był ministrem ds. służb specjalnych w lewicowym rządzie Gordona Bajnaia, urzędującym przed przejęciem władzy przez Viktora Orbana, oraz Viktora Szigetvariego, który również jest związany z opozycją wobec rządów Orbana. Większościowym udziałowcem spółki jest z kolei fundusz Higher Ground Labs Fund III LP powiązany z amerykańską Partią Demokratyczną. Co jednak szczególnie istotne, do pomocy w nagraniu tych spotów przyznała się Fundacja Akcja Demokracja, która od wielu lat współpracuje ze spółką Estratos (w tym korzysta z zapewnianych przez nią narzędzi informatycznych). Akcja Demokracja jest organizacją jednoznacznie opowiadającą się po określonej stronie sporu politycznego w Polsce. Jej obecny prezes – Jakub Kocjan – według ustaleń dziennikarzy jeszcze niedawno był asystentem społecznym posłanki Koalicji Obywatelskiej Iwony Karolewskiej. Już jako prezes fundacji brał on udział w spotkaniach organizowanych przez NASK, poświęconych bezpieczeństwu wyborów i ochronie przed dezinformacją. Tego typu spoty, rzekomo „profrekwencyjne”, a w rzeczywistości zniechęcające do głosowania na konkretnych kandydatów i tym samym, przynajmniej pośrednio, zachęcające do głosowania na innych, mogą stanowić próbę obejścia przepisów art. 105 Kodeksu wyborczego dotyczących finansowania kampanii wyborczej: „Agitacją wyborczą jest publiczne nakłanianie lub zachęcanie do głosowania w określony sposób, w tym w szczególności do głosowania na kandydata określonego komitetu wyborczego”.

45 Aktualizacja. Możliwa próba ingerencji w kampanię wyborczą. Po interwencji NASK Meta zablokowała reklamy, NASK, 14 maja 2025 r., <https://nask.pl/aktualnosci/mozliwa-proba-ingerencji-w-kampanie-wyborcza>, dostęp: 24 maja 2025 r.

46 Ujawniamy. Ingerencja w wybory, spoty bez autora i Akcja Demokracja, WP, 15 maja 2025 r., <https://wiadomosci.wp.pl/ujawniamy-ingerencja-w-wybory-spoty-bez-autora-i-akcja-demokracja-7156892271278624a>, dostęp: 24 maja 2025 r.

II Zagrożone wolności obywatelskie

1. Prawo do życia

Prawo do życia, gwarantowane w art. 38 Konstytucji stanowi fundament wszystkich praw. Jest ono niejako warunkiem sine qua non dla możliwości realizacji jakichkolwiek innych praw i wolności. Zakres jego respektowania w Polsce został w niedawnym okresie rozszerzony na skutek wyroku Trybunału Konstytucyjnego z 22 października 2020 r. (sygn. K 1/20), w którym za niekonstytucyjną uznano tak zwaną aborcję eugeniczną.

Obalenie przedmiotowego wyroku było jedną z pierwszych zapowiedzi nowego rządu, zawartą między innymi w pkt. 6 umowy koalicyjnej⁴⁷. Wydaje się, że to właśnie między innymi temu celowi w dużej mierze miały służyć opisane wyżej próby przejęcia Trybunału Konstytucyjnego czy też przejęcie Prokuratury, które znacznie utrudniło możliwość egzekucji obecnie obowiązującego prawa.

Rządzący próbowali podważyć wyrok TK w drodze zwykłej nowelizacji ustawy, jednakże 12 lipca 2024 r. niewielką liczbą głosów posłowie w trzecim czytaniu⁴⁸ odrzucili projekt⁴⁹ złożony przez Lewicę. Licząc się jednak z tym, że nawet gdyby Sejm przyjął odpowiednią ustawę, to nie zostałaby ona podpisana przez prezydenta, członkowie obecnej koalicji rządowej postanowili obejść obowiązujące prawo w inny sposób.

30 sierpnia 2024 r., podczas rządowej konferencji prasowej, Minister Zdrowia Izabela Leszczyna poinformowała o publikacji „Wytycznych w sprawie obowiązujących przepisów prawnych dotyczących dostępu do procedury przerwania ciąży”⁵⁰. Wytyczne zaadresowane do dyrektorów szpitali, ordynatorów i kierowników oddziałów, zawierają „uprzejmą prośbę” o ich stosowanie. Dokument zakłada możliwość maksymalnie szerokiego interpretowania aborcyjnej przesłanki zagrożenia

47 Umowa koalicyjna..., s. 3.

48 Głosowanie nr 9 na 15. posiedzeniu Sejmu dnia 12-07-2024 r. o godz. 13:45:21, <https://www.sejm.gov.pl/Sejm10.nsf/Glosowanie.xsp?posiedzenie=15&glosowanie=9>, dostęp: 27 maja 2025 r.

49 Poselski projekt ustawy o zmianie ustawy – Kodeks karny, druk sejmowy nr 176.

50 Wytyczne w sprawie obowiązujących przepisów prawnych dotyczących dostępu do procedury przerwania ciąży, <https://www.gov.pl/web/zdrowie/wytyczne-w-sprawie-obowiazujacych-przepisow-prawnych-dotyczacych-dostepu-do-procedury-przerwania-ciazy>, dostęp: 26 maja 2025 r.

zdrowia kobiety ciężarnej, która może dotyczyć „każdego obszaru zdrowia, zarówno fizycznego jak i psychicznego” niezależnie od stopnia zagrożenia, potencjalnych skutków dla zdrowia ani adekwatnego powiązania pozostawania w ciąży z zagrożeniem zdrowia. Za zgodną z obowiązującym prawem odmowę aborcji szpitale są karane finansowo – jednorazowa kara wynosi nawet do 550.000 zł. Minister Zdrowia nie ma kompetencji przewidzianych w polskim prawie do wydawania tego rodzaju dokumentów. Wytyczne nie są wiążące dla dyrektorów podmiotów leczniczych, stąd jedynie „uprzejma prośba o ich stosowanie” skierowana przez Minister Zdrowia. Publikacja tego rodzaju dokumentu wraz z wytworzeniem wrażenia jego obowiązywania oraz istnienia sankcji za jego niestosowanie stanowi naruszenie zasady legalizmu oraz uzurpację kompetencji należących do samorządu lekarskiego.

W oparciu o powyższe wytyczne w Szpitalu w Oleśnicy, pod pretekstem zagrożenia zdrowia psychicznego matki, zabito dziecko w dziewiątym miesiącu ciąży. W kwietniu 2025 r. Prokuratora Rejonowa w Oleśnicy wszczęła śledztwo w tej sprawie.

**To zagadnienie
aktualizujemy
na bieżąco tutaj:**

PL

ENG

2. Wolność sumienia i religii

W pkt. 18 umowy koalicyjnej zawarto dość enigmatyczną deklarację, w myśl której „niezbędny jest rozdział Kościoła od Państwa”⁵¹. Późniejsze miesiące pokazały, że krył się za nią program agresywnej i sprzecznej z obowiązującym prawem laicyzacji. Artykuł 53 Konstytucji zapewnia każdemu wolność sumienia i religii, w tym prawo do publicznego jej uzewnętrzniania. W tym samym artykule podkreślono prawo rodziców do zapewnienia dzieciom wychowania i nauczania moralnego i religijnego zgodnie ze swoimi przekonaniami. Z kolei art. 25 ust. 3 Konstytucji stanowi, że stosunki między państwem a kościołami i innymi związkami wyznaniowymi są kształtowane na zasadach poszanowania ich autonomii oraz wzajemnej niezależności każdego w swoim zakresie, ale również współdziałania dla dobra człowieka i dobra wspólnego. Powyższe gwarancje były niestety w ostatnim czasie kilkakrotnie łamane przez przedstawicieli obecnej większości rządzącej.

⁵¹ Umowa koalicyjna..., s. 8.

**To zagadnienie
aktualizujemy
na bieżąco tutaj:**

PL

ENG

2.1. Zarządzenie Prezydenta miasta stołecznego Warszawy zakazujące ekspozycji symboli religijnych

Prezydent miasta stołecznego Warszawy, a późniejszy kandydat na urząd Prezydenta Polski Rafał Trzaskowski wydał 8 maja 2024 r. zarządzenie w sprawie wprowadzenia tzw. standardów równego traktowania w urzędzie miasta stołecznego Warszawy⁵², którego istotę stanowił zakaz ekspozycji symboli religijnych w przestrzeni publicznej, w tym zakaz posiadania takich symboli przez pracowników na swoich biurkach. Zarządzenie to narusza gwarantowaną konstytucyjnie wolność sumienia i religii (art. 53 ust. 1–2) oraz nakaz zachowywania bezstronności światopoglądowej władz publicznych wraz z dyrektywą zapewnienia swobody wyrażania przekonań w życiu publicznym (art. 25 ust. 2), a także nie spełnia ono konstytucyjnych przesłanek ograniczania wolności i praw człowieka (art. 53 ust. 5 w zw. z art. 31 ust. 3). Ponadto z zasad demokratycznego państwa prawnego (art. 2 Konstytucji) i legalizmu (art. 7 Konstytucji) wynika, że władze publiczne nie mogą realizować zasad nieistniejących w polskim porządku prawnym, np. zasady neutralności światopoglądowej, na którą powołuje się we wspomnianym zarządzeniu Rafał Trzaskowski.

2.2. Regularne wydawanie w niekonstytucyjnym trybie rozporządzeń regulujących zasady organizacji lekcji religii

26 lipca 2024 r. Minister Edukacji Barbara Nowacka wydała rozporządzenie⁵³, w którym zmieniano zasady organizowania lekcji religii w szkołach.

30 sierpnia Trybunał Konstytucyjny na wniosek prezesa Sądu Najwyższego wydał postanowienie⁵⁴, w którym zawiesił obowiązywanie rozporządzenia na czas rozpatrywania wniosku. Ministerstwo ogłosiło tego samego dnia⁵⁵, że nie będzie się stosowało do tego postanowienia. W wyroku z 27 listopada 2024 r. (sygn. U 10/24) Trybunał Konstytucyjny stwierdził niekonstytucyjność rozporządzenia w całości z uwagi na niekonstytucyjną procedurę jego przyjęcia (brak uzgodnień z właściwymi

52 Zarządzenie Nr 822/2024 Prezydenta Miasta Stołecznego Warszawy z 8 maja 2024 r. w sprawie wprowadzenia Standardów równego traktowania w Urzędzie m.st. Warszawy, znak: GP-OR.0050.822.2024, <https://bip.warszawa.pl/web/prezydent/-/zarzadzenie-nr-822/2024-z-2024-05-08>, dostęp: 26 maja 2025 r.

53 Rozporządzenie Ministra Edukacji z dnia 26 lipca 2024 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie warunków i sposobu organizowania nauki religii w publicznych przedszkolach i szkołach (Dz. U. z 2024 r. poz. 1158).

54 Sygn. U 10/24, tekst postanowienia został opublikowany na stronie internetowej Sądu Najwyższego: https://www.sn.pl/sites/Serwis_WWW/SiteAssets/Lists/Wydarzenia/AllItems/postanowienie%20TK%20U%2010-24.pdf, dostęp: 26 maja 2025 r.

55 Stanowisko Ministra Edukacji ws. zabezpieczenia TK, Gov.pl, 30 sierpnia 2024 r., <https://www.gov.pl/web/edukacja/stanowisko-ministra-edukacji-ws-zabezpieczenia-tk>, dostęp: 26 maja 2025 r.

kościółami). Pomimo wyroku Minister Edukacji podpisała 17 stycznia 2025 r. kolejne rozporządzenie⁵⁶, ponawiając niekonstytucyjną procedurę⁵⁷. Pierwsza Prezes Sądu Najwyższego wniosła 23 kwietnia 2025 r. do Trybunału Konstytucyjnego o zbadanie zgodności z Konstytucją także tego rozporządzenia. Obecnie nie wyznaczono jeszcze rozprawy w tym przedmiocie.

Z kolei w wyroku z 22 maja 2024 r. (sygn. U 11/24) Trybunał Konstytucyjny stwierdził niezgodność z Konstytucją rozporządzenia Ministra Edukacji z dnia 22 marca 2024 r. zmieniającego rozporządzenie w sprawie oceniania, klasyfikowania i promowania uczniów i słuchaczy w szkołach publicznych (Dz. U. poz. 438) w zakresie, w jakim uniemożliwiało ono wliczanie oceny klasyfikacyjnej uzyskanej z religii do średniej ocen ucznia z uwagi na niekonstytucyjny tryb wydania owego rozporządzenia, to jest z pominięciem uzgodnień z władzami Kościoła katolickiego.

3. Prawo do sądu

Prawo do rzetelnego i bezstronnego postępowania, określane w skrócie jako prawo do sądu, jest jedną z podstawowych gwarancji formalnych, bez której nie byłoby możliwe skuteczne dochodzenie jakichkolwiek praw materialnych. Na prawo do sądu składa się zespół przepisów Konstytucji. Art. 41 gwarantuje każdemu nietykalność osobistą i wolność osobistą, zastrzegając, że pozbawienie lub ograniczenie wolności może nastąpić tylko na zasadach i w trybie określonych w ustawie. Ten sam artykuł przewiduje również nakaz humanitarnego traktowania osób pozbawionych wolności. Art. 42 przyznaje każdemu prawo do obrony oraz nakazuje stosowanie domniemania niewinności wobec każdego, czyja wina nie zostanie stwierdzona prawomocnym wyrokiem sądu. Wreszcie art. 45 przyznaje każdemu prawo do sprawiedliwego i jawnego rozpatrzenia sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki przez właściwy, niezależny, bezstronny i niezawisły sąd.

Niestety, przejęcie przez obecną władzę prokuratury krajowej oraz kierownictwa niektórych sądów (w sposób sprzeczny z prawem, na co wskazano w I części niniejszego opracowania), sprawiło, że organy ścigania zaczęły być wykorzystywane jako narzędzie pokazowej, politycznej zemsty. W ramach niektórych prowadzonych przez nie postępowań doszło do rażących naruszeń powyższych gwarancji Konstytucji.

3.1. Wygaszenie mandatów poselskich (posta Kamińskiego i Wąsika)

Dnia 21 grudnia 2023 r. marszałek Sejmu Szymon Hołownia, lider jednej z wielu partii tworzących rząd Donalda Tuska, bezprawnie wygasił mandaty posłów Macieja Wąsika i Mariusza

56 Rozporządzenie Ministra Edukacji z dnia 17 stycznia 2025 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie warunków i sposobu organizowania nauki religii w publicznych przedszkolach i szkołach (Dz. U. z 2025 r. poz. 66).

57 Por. Ł. Bernaciński, *Opinia prawna w przedmiocie zgodności z prawem rozporządzenia Ministra Edukacji zmieniającego rozporządzenie w sprawie warunków i sposobu organizowania nauki religii w publicznych przedszkolach i szkołach (wersja z dnia 30 września 2024 r.)*, „Kultura Prawna” 2024, nr 7.

Kamińskiego⁵⁸, uznając ich za skazanych przestępców, pomimo iż zostali oni ułaskawieni przez Prezydenta RP Andrzeja Dudę jeszcze w 2015 roku. Podtrzymał tę decyzję, mimo że obaj posłowie odwołali się do Sądu Najwyższego, który 4 i 5 stycznia 2024 r. uznał wygaszenie ich mandatów za sprzeczne z prawem⁵⁹. Trybunał Konstytucyjny orzekł w wyroku z 19 czerwca 2024 r. (sygn. K 7/24), że nowelizacja ustawy o Narodowym Centrum Badań i Rozwoju oraz ustawy – Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce⁶⁰ jest niekonstytucyjna z uwagi na uniemożliwienie wzięcia udziału w głosowaniu posłom, którym Marszałek Sejmu bezprawnie wygasił mandaty poselskie. Tym samym uchwalenie ustawy naruszyło m.in. podstawową zasadę państwa prawnego – zasadę legalizmu (art. 7 Konstytucji RP).

**To zagadnienie
aktualizujemy
na bieżąco tutaj:**

PL

ENG

3.2. Naruszenie immunitetu poselskiego posła Romanowskiego

15 lipca 2024 r. były wiceminister sprawiedliwości, a ówczesny poseł opozycji Marcin Romanowski został zatrzymany na polecenie prokuratora działającego z upoważnienia Adama Bodnara, który zignorował fakt, że poseł posiadał nie tylko immunitet jako parlamentarzysta (który został mu wcześniej uchylony), ale również osobny immunitet jako członek Zgromadzenia Parlamentarnej Rady Europy. Minister Bodnar oświadczył, że „immunitety nie mogą zapewniać bezkarności”⁶¹, jednakże dopiero 2 października Zgromadzenie Parlamentarne Rady Europy uchyliło immunitet posłowi Romanowskiemu, więc wszelkie wcześniejsze działania rządu w jego sprawie były bezprawne.

19 grudnia 2024 r. Prokuratura dokonała przeszukania Klasztoru św. Stanisława, zakonu dominikanów w Lublinie, w związku z poszukiwaniami posła Romanowskiego⁶², mimo że już wtedy media powszechnie informowały, że poseł prawdopodobnie znajduje się za granicą. Wieczorem tego samego dnia ujawnił on fakt złożenia wniosku o azyl na Węgrzech. Przeszukanie budzi również wątpliwości co do jego zgodnością z gwarancją nienaruszalności miejsc kultu, zawartą w konkordacie.

58 Marszałek Sejmu stwierdził wygaśnięcie mandatów posłów Mariusza Kamińskiego i Macieja Wąsika, Gov.pl, 21 grudnia 2023 r., <https://www.sejm.gov.pl/sejm10.nsf/komunikat.xsp?documentId=4E4F404D8E200C17C1258A8C0049DD47>, dostęp: 26 maja 2025 r.

59 Por. wyroki o sygn. I NSW 1267/23 i I NSW 1268/23.

60 Ustawa z dnia 26 stycznia 2024 r. o zmianie ustawy o Narodowym Centrum Badań i Rozwoju oraz ustawy – Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz. U. z 2024 r. poz. 227).

61 Oświadczenie Ministra Sprawiedliwości Adama Bodnara, Gov.pl, 17 lipca 2024 r., <https://www.gov.pl/web/sprawiedliwosc/oswiadczenie-ministra-sprawiedliwosci-adama-bodnara>, dostęp: 26 maja 2025 r.

62 Informacja o przeszukaniu pomieszczeń mieszkalnych i gospodarczych w klasztorze w Lublinie, Gov.pl, 27 grudnia 2024 r., <https://www.gov.pl/web/prokuratura-krajowa/informacja-o-przeszukaniu-pomieszczen-mieszkalnych-i-gospodarczych-w-klasztorze-w-lublinie>, dostęp: 26 maja 2025 r.

To zagadnienie
aktualizujemy
na bieżąco tutaj:

PL

ENG

3.3. Tymczasowe aresztowanie ks. Olszewskiego

Od 26 marca 2024 r. w areszcie tymczasowym przez 8 miesięcy przebywał ksiądz Michał Olszewski, prezes fundacji Profeto, która otrzymała z rządowego funduszu kilkadziesiąt milionów złotych dofinansowania na budowę ośrodka dla osób pokrzywdzonych „Archipelag” w Warszawie. Według relacji zarówno zatrzymanego, jak i jego obrońcy, kapłan wielokrotnie spotykał się w areszcie z urągającym godności człowieka traktowaniem ze strony służb. Duchownemu komplikowano kontakt z adwokatem, przez kilkadziesiąt godzin odmawiano jedzenia oraz utrudniano korzystanie z toalety. Ks. Olszewski wyszedł z więzienia za poręczeniem majątkowym 15 listopada 2024 r.

23 grudnia 2024 r. Rzecznik Praw Obywatelskich wydał komunikat⁶³, w którym potwierdził, że w ramach postępowania miały miejsce nieprawidłowości, które należy określić jako niehumanitarne traktowanie.

To zagadnienie
aktualizujemy
na bieżąco tutaj:

PL

ENG

3.4. Kontrowersje wokół śmierci Barbary Skrzypek

12 marca 2025 r. miało miejsce przesłuchanie przez prokuraturę⁶⁴ Barbary Skrzypek, która niegdyś pełniła m.in. funkcję szefowej kancelarii oraz dyrektora biura prezydialnego partii Prawo i Sprawiedliwość. W przesłuchaniu trwającym kilka godzin, prowadzonym przez prokurator Ewę Wrzosek znaną ze swoich sympatii politycznych wobec obecnego obozu rządzącego i jego działań

63 Komunikat w sprawie prawidłowości traktowania ks. Michała O., Biuletyn Informacji Publicznej RPO, 23 grudnia 2024 r., <https://bip.brpo.gov.pl/pl/content/komunikat-sprawa-ks-michala-o-brpo>, dostęp: 26 maja 2025 r.

64 Komunikat odnośnie ustaleń dot. przesłuchania świadek Pani Barbary Skrzypek w sprawie tzw. „dwóch wież”, Gov.pl, 17 marca 2025 r., <https://www.gov.pl/web/po-warszawa/komunikat-odnosnie-ustalen-dot-przesluchania-swiatek-pani-barbary-skrzypek-w-sprawie-tzw-dwoch-wiez>, dostęp: 26 maja 2025 r.

podejmowanych w celu „przywracania praworządności”, udział wzięli również pełnomocnicy pokrzywdzonego – adwokat Jacek Dubois i adwokat Krystian Lasik. Do udziału w nim nie został natomiast dopuszczony pełnomocnik przesłuchiwanej. Trzy dni po przesłuchaniu – 15 marca, Barbara Skrzypek niespodziewanie zmarła. Opozycyjne media wiązały śmierć ze słabym stanem zdrowia Barbary Skrzypek, z odmową uczestnictwa w przesłuchaniu jej pełnomocnika (na co formalnie zezwala polska procedura karna) oraz długotrwałym, czterogodzinnym przesłuchaniem bez zarządzania przerw. Prokuratura Okręgowa Warszawa – Praga w Warszawie wszczęła 17 marca 2025 r. śledztwo w sprawie nieumyślnego spowodowania śmierci Barbary Skrzypek⁶⁵.

**To zagadnienie
aktualizujemy
na bieżąco tutaj:**

PL

ENG

4. Wolność zgromadzeń

Artykuł 57 Konstytucji RP gwarantuje każdemu wolność organizowania pokojowych zgromadzeń i uczestniczenia w nich. Wolność ta była jednak ograniczana wobec tych, którzy ideowo nie zgadzają się z przedstawicielami obozu rządzącego, przez działania polityków obozu sprawującego w Polsce władzę od 13 grudnia 2023 r., czyli przede wszystkim przez Adama Bodnara, Tomasza Siemoniaka i Rafała Trzaskowskiego – czy to podejmowane osobiście, czy to przez postępowanie podległych im funkcjonariuszy.

4.1. Marsz Niepodległości

14 maja 2024 r. Adam Bodnar ogłosił, że zlecił przeprowadzenie badania zasadności decyzji o umorzeniu postępowań, jakie w latach 2017–2019 r. były wszczynane przeciwko uczestnikom Marszu Niepodległości w związku z rzekomym podnoszeniem hasel i prezentowania symboli o charakterze rasistowskim⁶⁶. Organizatorzy marszu stwierdzili, że decyzja ta jest „skandaliczna i motywowana niechęcią do przejawów polskości i patriotyzmu, tak obcych obecnemu liberalno-lewicowemu rządowi”⁶⁷.

⁶⁵ Informacja w sprawie śledztwa dotyczącego śmierci Pani Barbary Skrzypek, Gov.pl, 18 marca 2025 r., <https://www.gov.pl/web/po-warszawa-praga/informacja-w-sprawie-sledztwa-dotyczacego-smierci-pani-barbary-skrzypek>, dostęp: 26 maja 2025 r.

⁶⁶ Przegląd postępowań dotyczących możliwości popełnienia przestępstw na szkodę i przez uczestników marszów organizowanych przez organizacje społeczne aktywne w latach 2016–2023, Gov.pl, 14 maja 2024 r., <https://www.gov.pl/web/prokuratura-krajowa/przegląd-postepowan-dotyczacych-mozliwosci-popełnienia-przestępstw-na-szkodę-i-przez-uczestników-marszów-organizowanych-przez-organizacje-społeczne-aktywne-w-latach-2016--2023>, dostęp: 26 maja 2025 r.

⁶⁷ Adam Bodnar zarzuca Marszowi Niepodległości promowanie „nazizmu”. Stowarzyszenie wydało oświadczenie, Narodowcy.net, 24 maja 2024 r., <https://narodowcy.net/adam-bodnar-zarzuca-marszowi-niepodleglosci-promowanie-nazizmu-stowarzyszenie-wydalo-oswiadczenie/>, dostęp: 26 maja 2025 r.

4 września 2024 r., o godz. 6:00 rano, funkcjonariusze Policji dokonali siłowego wejścia do siedziby Stowarzyszenia „Marsz Niepodległości”. Doszło przy tym do naruszenia właściwych procedur, w tym nie doręczono postanowienia Prokuratury Okręgowej o nakazie przeszukania siedziby. Ponadto wyłamane zostały zamki wewnątrz lokalu do studia nagraniowego oraz schowka. Zarekwirowane zostały takie przedmioty jak między innymi teczka, 4 laptopy stanowiące własność Stowarzyszenia „Marsz Niepodległości”, a także telefon komórkowy oraz komputer stacjonarny, co do których przedstawiciele stowarzyszenia wyraźnie wskazali, że nie są one własnością organizacji, gdyż nie dysponowała ona żadnymi tego typu urządzeniami.

Prezydent Warszawy konsekwentnie odmawiał rejestracji marszu, który miał się odbyć 11 listopada 2024 r.⁶⁸ Ostatecznie dopiero pod koniec października prezydent Warszawy, znalazłszy się pod presją społeczną, opublikował w Biuletynie Informacji Publicznej informację o zawiadomieniu dotyczącym zgromadzenia⁶⁹.

**To zagadnienie
aktualizujemy
na bieżąco tutaj:**

PL

ENG

4.2. Protesty rolnicze

6 marca 2024 r. w Warszawie odbył się protest rolników. Miał on na celu ukazać sprzeciw tej grupy społecznej wobec polityki „klimatycznej” Unii Europejskiej, która według protestujących prowadzi do upadku rolnictwa, a w konsekwencji potężnego wzrostu cen żywności i energii, mającego dotknąć wszystkich Polaków, w szczególności tych najuboższych. W manifestacji przeciwko niekorzystnym regulacjom Europejskiego Zielnego Ładu brali udział rolnicy z całej Polski. Po kilku godzinach od rozpoczęcia protestu doszło do licznych ataków policji względem manifestujących. Funkcjonariusze stosowali wobec manifestantów środki przymusu bezpośredniego bez uprzedniego ostrzeżenia. Używany był gaz pieprzowy i pałki teleskopowe. Wiele z zaatakowanych osób zachowywało się całkowicie biernie w chwili ataku ze strony policjantów. Podobne protesty miały również miejsce w innych miejscach kraju.

⁶⁸ Decyzja Prezydenta m.st. Warszawy z dnia 14 października 2024 r., nr WV/5310/ZG/5/2024.

⁶⁹ Zgromadzenie publiczne, 11.11.2024 14:00:00, <https://bip.warszawa.pl/web/stoleczne-centrum-bezpieczenstwa/-/zgromadzenie-publiczne-11-11-2024-14-00-00>, dostęp: 26 maja 2025 r.

Policja zatrzymała niektórych uczestników protestów, którym następnie postawiono różnorakie zarzuty (takie jak udział w zbiegowisku czy naruszenie nietykalności cielesnej funkcjonariuszy) oparte jednak na wątpliwych podstawach, co zostało zresztą stwierdzone przez sądy.

Przykładowo Sąd Rejonowy w Łasku uniewinnił troje rolników uczestniczących w proteście w Wartkowicach, który miał miejsce 22 kwietnia 2024 r. Z kolei Sąd Rejonowy w Trzebnicy umorzył trzy postępowania wobec łącznie dziesięciu rolników, w związku z demonstracjami, które miały miejsce w marcu 2024 r. w województwie dolnośląskim. Sąd wskazał przy tym, że zachowanie obwinionych nie wypełniało jakichkolwiek znamion zarzucanych wykroczeń. Według sądu uczestniczyli oni bowiem w legalnym proteście, jednym z wielu, jakie tego dnia odbywały się w całej Polsce.

**To zagadnienie
aktualizujemy
na bieżąco tutaj:**

PL

ENG

Podsumowanie

Rząd Donalda Tuska powołany po ośmiu latach rządów Prawa i Sprawiedliwości w ciągu blisko 18 miesięcy podjął liczne bezprawne działania mające na celu eliminację opozycyjnych poglądów z przestrzeni publicznej. Działania te godzą w fundamenty demokratycznego państwa prawnego, tworząc rewolucyjny porządek sprawiedliwości okresu przejściowego czy też, jak stwierdził sam premier – „demokracji walczącej”.

19 grudnia 2023 r. Sejm przyjął uchwałę „w sprawie przywrócenia ładu prawnego oraz bezstronności i rzetelności mediów publicznych”, która nie jest aktem prawa powszechnie obowiązującego. Na tej podstawie, tego samego dnia, minister kultury Bartłomiej Sienkiewicz odwołał prezesów zarządów Telewizji Polskiej S.A., Polskiego Radia S.A. i Polskiej Agencji Prasowej S.A. wraz z radami nadzorczymi tych spółek.

Dzień później Sejm przyjął uchwałę uznającą za niebyłe wszystkie uchwały dotyczące wyboru członków Krajowej Rady Sądownictwa z lat 2018–2022, a 12 stycznia 2024 r. minister Bodnar wręczył Prokuratorowi Krajowemu Dariuszowi Barskiemu dokument stwierdzający, że jego powołanie na stanowisko nie wywołało skutków prawnych. Sąd Najwyższy orzekł jednak we wrześniu 2024 r., że działania te były sprzeczne z prawem.

Od początku swojej kadencji rząd systematycznie podważał status Trybunału Konstytucyjnego, opatrząc jego orzeczenia adnotacjami o tym, że „zgodnie z wyrokami Europejskiego Trybunału Praw Człowieka, Trybunał Konstytucyjny jest pozbawiony cech trybunału powołanego ustawą”. 6 marca 2024 r. Sejm przyjął uchwałę „w sprawie usunięcia skutków kryzysu konstytucyjnego”, która sprowadzała się do negowania statusu Trybunału w polskim porządku prawnym. Od tego momentu rząd przestał publikować w Dzienniku Ustaw jakiegokolwiek wyroki TK.

Powyższe działania w sferze mediów i wymiaru sprawiedliwości stanowią gwarancję bezkarności dla tych, którzy dokonują zamachu na wolności i prawa człowieka i obywatela. Szczególnie groźne są działania bezprawnie obniżające standard ochrony prawnej prawa do życia poprzez wydanie wytycznych Ministerstwa Zdrowia dotyczących aborcji. Nie mniej istotne pozostaje naruszanie prawa do sądu, naruszenia wolności religijnej w szkole i miejscu pracy czy ograniczanie wolności

zgromadzeń. Opisane działania stanowią naruszenie nie tylko polskiego prawa, ale również standardów międzynarodowych.

Całość tego obrazu podsumowuje zawiadomienie o podejrzeniu popełnienia przestępstwa „zamachu stanu” złożone przez prezesa Trybunału Konstytucyjnego Bogdana Świączkowskiego. Według tego zawiadomienia, obecne władze miały wykorzystać przewagę zapewnianą przez aparat władzy wykonawczej i ustawodawczej w sposób bezprawny.

Bibliografia

Literatura

- » Bałazy B., *Media w Polsce* [w:] B. Bałazy, Ł. Bernaciński, *Funkcjonowanie rynku medialnego w Polsce i innych wybranych państwach europejskich. Przeciwdziałanie koncentracji kapitału i ochrona pluralizmu mediów*, Warszawa 2021.
- » Bernaciński Ł., *Opinia prawna w przedmiocie zgodności z prawem rozporządzenia Ministra Edukacji zmieniającego rozporządzenie w sprawie warunków i sposobu organizowania nauki religii w publicznych przedszkolach i szkołach* (wersja z dnia 30 września 2024 r.), „Kultura Prawna” 2024 nr 7.
- » Bernaciński Ł., *Pluralizm mediów i pluralizm w mediach* [w:] B. Bałazy, Ł. Bernaciński, *Funkcjonowanie rynku medialnego w Polsce i innych wybranych państwach europejskich. Przeciwdziałanie koncentracji kapitału i ochrona pluralizmu mediów*, Warszawa 2021.
- » Niedbała M., *Zagrożenia dla niezależności i pluralizmu mediów* [w:] red. Ł. Bernaciński, M. Niedbała, *Funkcjonowanie mediów w Polsce. Zagrożenia dla niezależności i wolności mediów*, Warszawa 2023.
- » Zalewski B., *Bezprawne zmiany w mediach publicznych* [w:] red. Ł. Bernaciński, *Rok dewastacji państwa prawa. Najważniejsze naruszenia praworządności i zasad demokracji przez rząd Donalda Tuska*, Warszawa 2024.

Źródła

Akty normatywne

- » Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. (Dz. U. Nr 78, poz. 483 z późn. zm.)
- » Ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks karny (Dz. U. z 2025 r. poz. 383).
- » Ustawa z dnia 5 stycznia 2011 r. – Kodeks wyborczy (Dz. U. z 2025 r. poz. 365).
- » Ustawa z dnia 28 stycznia 2016 r. – Prawo o prokuraturze (Dz. U. z 2024 r. poz. 390 z późn. zm.).
- » Ustawa z dnia 8 grudnia 2017 r. o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa oraz niektórych innych ustaw, Dz. U. z 2018 r. poz. 3.
- » Ustawa z dnia 26 stycznia 2024 r. o zmianie ustawy o Narodowym Centrum Badań i Rozwoju

- oraz ustawy – Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz. U. z 2024 r. poz. 227).
- » Ustawa budżetowa na rok 2025 z dnia 9 stycznia 2025 r. (Dz. U. z 2025 r. poz. 63).
 - » Rozporządzenie Ministra Edukacji z dnia 22 marca 2024 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie oceniania, klasyfikowania i promowania uczniów i słuchaczy w szkołach publicznych (Dz. U. z 2024 r. poz. 438).
 - » Rozporządzenie Ministra Edukacji z dnia 26 lipca 2024 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie warunków i sposobu organizowania nauki religii w publicznych przedszkolach i szkołach (Dz. U. z 2024 r. poz. 1158).
 - » Rozporządzenie Ministra Edukacji z dnia 17 stycznia 2025 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie warunków i sposobu organizowania nauki religii w publicznych przedszkolach i szkołach (Dz. U. z 2025 r. poz. 66).

Akty uchwalone przez Sejm

- » Ustawa z dnia 12 lipca 2024 r. o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa, [https://orka.sejm.gov.pl/opinie10.nsf/nazwa/219_u/\\$file/219_u.pdf](https://orka.sejm.gov.pl/opinie10.nsf/nazwa/219_u/$file/219_u.pdf), dostęp: 23 maja 2025 r.
- » Ustawa z dnia 13 września 2024 r. – Przepisy wprowadzające ustawę o Trybunale Konstytucyjnym, [https://orka.sejm.gov.pl/opinie10.nsf/nazwa/254_u/\\$file/254_u.pdf](https://orka.sejm.gov.pl/opinie10.nsf/nazwa/254_u/$file/254_u.pdf), dostęp: 23 maja 2025 r.
- » Ustawa z dnia 24 stycznia 2025 r. o szczególnych rozwiązaniach w zakresie rozpoznawania przez Sąd Najwyższy spraw związanych z wyborami Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej oraz wyborami uzupełniającymi do Senatu Rzeczypospolitej Polskiej zarządzonymi w 2025 r., [https://orka.sejm.gov.pl/opinie10.nsf/nazwa/923_u/\\$file/923_u.pdf](https://orka.sejm.gov.pl/opinie10.nsf/nazwa/923_u/$file/923_u.pdf), dostęp: 24 maja 2025 r.
- » Uchwała Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 19 grudnia 2023 r. w sprawie przywrócenia ładu prawnego oraz bezstronności i rzetelności mediów publicznych oraz Polskiej Agencji Prasowej (M.P. z 2023 r. poz. 1477).
- » Uchwała Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 20 grudnia 2023 r. w sprawie usunięcia skutków kryzysu konstytucyjnego w kontekście pozycji ustrojowej oraz funkcji Krajowej Rady Sądownictwa w demokratycznym państwie prawnym (M.P. z 2023 r. poz. 1457).
- » Uchwała Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 21 grudnia 2023 r. w sprawie wskazania członków Państwowej Komisji Wyborczej (M.P. z 2024 r. poz. 28).
- » Uchwała Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 6 marca 2024 r. w sprawie usunięcia skutków kryzysu konstytucyjnego lat 2015–2023 w kontekście działalności Trybunału Konstytucyjnego (M.P. z 2024 r. poz. 198).

Pozostałe pisma i dokumenty urzędowe

- » Uchwała Nr 316/2024 Państwowej Komisji Wyborczej z dnia 29 sierpnia 2024 r. w sprawie sprawozdania finansowego Komitetu Wyborczego Prawo i Sprawiedliwość z wyborów do Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej i do Senatu Rzeczypospolitej Polskiej przeprowadzonych w dniu 15 października 2023 r., https://pkw.gov.pl/uploaded_files/1725025956_kw-pis.pdf, dostęp: 24

maja 2025 r.

- » Uchwała Nr 421/2024 Państwowej Komisji Wyborczej z dnia 30 grudnia 2024 r. w sprawie sprawozdania finansowego Komitetu Wyborczego Prawo i Sprawiedliwość z wyborów do Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej i do Senatu Rzeczypospolitej Polskiej przeprowadzonych w dniu 15 października 2023 r.
- » Postanowienie Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 17 sierpnia 2024 r., nr 1131.18.2024 w sprawie wyznaczenia przewodniczącego zgromadzenia sędziów Izby Cywilnej Sądu Najwyższego, M.P. z 2024 r. poz. 799.
- » Poselski projekt ustawy o zmianie ustawy – Kodeks karny, druk sejmowy nr 176 (Sejm X kadencji).
- » Uchwała Nr 162 Rady Ministrów z dnia 18 grudnia 2024 r. w sprawie przeciwdziałania negatywnym skutkom kryzysu konstytucyjnego w obszarze sądownictwa (M.P. z 2024 r. poz. 1068).
- » Wytyczne w sprawie obowiązujących przepisów prawnych dotyczących dostępu do procedury przerwania ciąży, <https://www.gov.pl/web/zdrowie/wytyczne-w-sprawie-obowiazujacych-przepisow-prawnych-dotyczacych-dostepu-do-procedury-przerwania-ciazy>, dostęp: 26 maja 2025 r.
- » Zawiadomienie o uzasadnionym podejrzeniu popełnienia przestępstwa z 31 stycznia 2025 r., https://trybunal.gov.pl/fileadmin/content/uroczystosci_spotkania_wizyty/2025/2025_02_11/ZAWIADOMIENIE_O_UZASADNIONYM_PODEJRZENIU_POPELNIENIU_PRZESTEPSTWA.pdf, dostęp: 26 maja 2025 r.
- » Decyzja nr DR-89/2024 Krajowej Rady Radiofonii i Telewizji z 2 lipca 2024 r., <http://www.archiwum.krrit.gov.pl/KoncesjeSync/Decyzje/873a2024-t/DR-892024.pdf>, dostęp: 23 maja 2025 r.
- » Pismo Przewodniczącego KRRiT do Przewodniczącego Państwowej Komisji Wyborczej z 14 kwietnia 2025 r., znak pisma: KRRiT-077-7/007/25, <https://www.gov.pl/web/krrit/pismo-przewodniczacego-krrit-do-przewodniczacego-panstwowej-komisji-wyborczej>, dostęp: 23 maja 2025 r.
- » Pismo Przewodniczącego Państwowej Komisji Wyborczej z 3 lutego 2025 r., znak pisma: ZKF.820.2.8.2024, https://pkw.gov.pl/uploaded_files/1739503459_pismo-do-mf-zkf820282024.pdf, dostęp: 24 maja 2025 r.
- » Pismo Przewodniczącego Państwowej Komisji Wyborczej z 9 stycznia 2025 r., znak pisma: ZKF.411.2.4.2024, https://pkw.gov.pl/uploaded_files/1736473703_zkf411242024.pdf, dostęp: 24 maja 2025 r.
- » Uchwała Prezydium Krajowej Rady Sądownictwa z dnia 20 grudnia 2023 r., <https://krs.pl/pl/aktualnosci/2331-uchwala-prezydium-krajowej-rady-sadownictwa-z-dnia-20-grudnia-2023-r.html>.
- » Decyzja Prezydenta m.st. Warszawy z dnia 14 października 2024 r., nr WV/5310/ZG/5/2024.
- » Zgromadzenie publiczne, 11.11.2024 14:00:00, <https://bip.warszawa.pl/web/stoleczne-centrum-bezpieczenstwa/-/zgromadzenie-publiczne-11-11-2024-14-00-00>, dostęp: 26 maja 2025 r.
- » Zarządzenie Nr 822/2024 Prezydenta Miasta Stołecznego Warszawy z 8 maja 2024 r. w sprawie wprowadzenia Standardów równego traktowania w Urzędzie m.st. Warszawy, znak: GP-OR.0050.822.2024, <https://bip.warszawa.pl/web/prezydent/-/zarzadzenie-nr-822/>

2024-z-2024-05-08, dostęp: 26 maja 2025 r.

- » CDL-AD(2024)029-e, Poland – Joint Opinion of the Venice Commission and the Directorate General Human Rights and Rule of Law on European standards regulating the status of judges, adopted by the Venice Commission at its 140th Plenary Session (Venice, 11–12 October 2024), [https://venice.coe.int/webforms/documents/?pdf=CDL-AD\(2024\)029-e](https://venice.coe.int/webforms/documents/?pdf=CDL-AD(2024)029-e), dostęp: 23 maja 2025 r.
- » CDL-AD(2024)035-e, Poland – Opinion on the draft constitutional amendments concerning the Constitutional Tribunal and two laws on the Constitutional Tribunal, adopted by the Venice Commission at its 141st Plenary Session (Venice, 6–7 December 2024), [https://www.venice.coe.int/webforms/documents/?pdf=CDL-AD\(2024\)035-e](https://www.venice.coe.int/webforms/documents/?pdf=CDL-AD(2024)035-e), dostęp: 23 maja 2025 r.
- » CDL-PI(2024)009-e, Poland – Urgent Joint Opinion of the Venice Commission and the Directorate General of Human Rights and Rule of Law of the Council of Europe on the draft law amending the Law on the National Council of the Judiciary of Poland, [https://www.venice.coe.int/webforms/documents/?pdf=CDL-PI\(2024\)009](https://www.venice.coe.int/webforms/documents/?pdf=CDL-PI(2024)009), dostęp: 23 maja 2025 r.

Orzeczenia sądowe

- » Wyrok Trybunału Konstytucyjnego z dnia 22 października 2020 r., sygn. K 1/20, Dz. U. z 2021 r. poz. 175.
- » Wyrok Trybunału Konstytucyjnego z dnia 18 stycznia 2024 r., sygn. K 29/23, Dz. U. z 2024 r. poz. 96.
- » Wyrok Trybunału Konstytucyjnego z dnia 22 maja 2024 r., sygn. U 11/24.
- » Wyrok Trybunału Konstytucyjnego z dnia 28 maja 2024 r., sygn. U 5/24, OTK ZU A/2024, poz. 65.
- » Wyrok Trybunału Konstytucyjnego z dnia 19 czerwca 2024 r., sygn. K 7/24, OTK ZU A/2024, poz. 60.
- » Wyrok Trybunału Konstytucyjnego z dnia 16 października 2024 r., sygn. K 2/24, OTK ZU A/2025, poz. 17.
- » Wyrok Trybunału Konstytucyjnego z dnia 22 listopada 2024 r., sygn. SK 13/24, OTK ZU A/2024, poz. 120.
- » Wyrok Trybunału Konstytucyjnego z dnia 27 listopada 2024 r., sygn. U 10/24, OTK ZU A/2024, poz. 118.
- » Wyrok Trybunału Konstytucyjnego z dnia 6 maja 2025 r., sygn. K 2/25.
- » Postanowienie Trybunału Konstytucyjnego z dnia 30 sierpnia 2024 r., sygn. U 10/24, https://www.sn.pl/sites/Serwis_WWW/SiteAssets/Lists/Wydarzenia/AllItems/postanowienie%20TK%20U%2010-24.pdf, dostęp: 26 maja 2025 r.
- » Postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 4 stycznia 2024 r., sygn. I NSW 1268/23.
- » Postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 5 stycznia 2024 r., sygn. I NSW 1267/23.
- » Postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 11 grudnia 2024 r., sygn. I NSW 55/24.
- » Uchwała Sądu Najwyższego z dnia 27 września 2024 r., sygn. I KZP 3/24.
- » Uchwała Nr 2/05/2025 Kolegium Sądu Najwyższego z dnia 7 maja 2025 r. w sprawie zapewnienia

nia prawidłowego funkcjonowania Sądu Najwyższego, https://www.sn.pl/sites/Serwis_WWW/SiteAssets/Lists/Wydarzenia/AllItems/Uchwa%C5%82a%20nr%202_05_2025%20-%20w%20sprawie%20zapewnienia%20prawid%C5%82owego%20funkcjonowania%20S%C4%85du%20Najwy%C5%Bczszego.pdf, dostęp: 23 maja 2025 r.

- » Wyrok Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Warszawie z dnia 9 kwietnia 2025 r., sygn. VI SA/Wa 2952/24.
- » Wyrok Sądu Okręgowego w Warszawie IV Wydział Cywilny z dnia 3 lipca 2024 r., sygn. IV C 306/24.

Pozostałe źródła

- » Adam Bodnar zarzuca Marszowi Niepodległości promowanie „nazizmu”. Stowarzyszenie wydało oświadczenie, Narodowcy.net, 24 maja 2024 r., <https://narodowcy.net/adam-bodnar-zarzuca-marszowi-niepodleglosci-promowanie-nazizmu-stowarzyszenie-wydalo-oswiadczenie/>, dostęp: 26 maja 2025 r.
- » Aktualizacja. Możliwa próba ingerencji w kampanię wyborczą. Po interwencji NASK Meta zablokowała reklamy, NASK, 14 maja 2025 r., <https://nask.pl/aktualnosci/mozliwa-proba-ingerencji-w-kampanie-wyborcza>, dostęp: 24 maja 2025 r.
- » Donald Tusk: Będą komisje śledcze – konferencja prasowa, 21.11.2023, nagranie na kanale YouTube: Donald Tusk – kanał oficjalny, <https://www.youtube.com/watch?v=8eL0Ov5T2pc>, 48:52–49:15, dostęp: 23 maja 2025 r.
- » Głosowanie nr 9 na 15. posiedzeniu Sejmu dnia 12-07-2024 r. o godz. 13:45:21, <https://www.sejm.gov.pl/Sejm10.nsf/Glosowanie.xsp?posiedzenie=15&glosowanie=9>, dostęp: 27 maja 2025 r.
- » Informacja o przeszukaniu pomieszczeń mieszkalnych i gospodarczych w klasztorze w Lublinie, Gov.pl, 27 grudnia 2024 r., <https://www.gov.pl/web/prokuratura-krajowa/informacja-o-przeszukaniu-pomieszczen-mieszkalnych-i-gospodarczych-w-klasztorze-w-lublinie>, dostęp: 26 maja 2025 r.
- » Informacja o uznaniu przywrócenia prokuratora Dariusza Barskiego do służby czynnej za akt dokonany z naruszeniem przepisów, Gov.pl, 12 stycznia 2024 r., <https://www.gov.pl/web/sprawiedliwosc/informacja-o-uznaniu-przywrocenia-prokuratora-dariusza-barskiego-do-sluzby-czynnej-za-akt-dokonany-z-naruszeniem-przepisow>, dostęp: 23 maja 2025 r.
- » Informacja w sprawie śledztwa dotyczącego śmierci Pani Barbary Skrzypek, Gov.pl, 18 marca 2025 r., <https://www.gov.pl/web/po-warszawa-praga/informacja-w-sprawie-sledztwa-dotyczacego-smierci-pani-barbary-skrzypek>, dostęp: 26 maja 2025 r.
- » Komunikat odośnie ustaleń dot. przesłuchania świadek Pani Barbary Skrzypek w sprawie tzw. „dwóch wież”, Gov.pl, 17 marca 2025 r., <https://www.gov.pl/web/po-warszawa/komunikat-odnosnie-ustalen-dot-przesluchania-swiadek-pani-barbary-skrzypek-w-sprawie-tzw-dwoch-wiez>, dostęp: 26 maja 2025 r.
- » Komunikat w sprawie prawidłowości traktowania ks. Michała O., Biuletyn Informacji Publicznej RPO, 23 grudnia 2024 r., <https://bip.brpo.gov.pl/pl/content/komunikat-sprawa-ks-michala-o-brpo>, dostęp: 26 maja 2025 r.
- » Marszałek Sejmu stwierdził wygaśnięcie mandatów posłów Mariusza Kamińskiego i Macieja Wąsi-

- ka, Gov.pl, 21 grudnia 2023 r., <https://www.sejm.gov.pl/sejm10.nsf/komunikat.xsp?documentId=4E4F404D8E200C17C1258A8C0049DD47>, dostęp: 26 maja 2025 r.
- » *Minister Sprawiedliwości odwołuje sędziego Piotra Schaba z funkcji Rzecznika Dyscyplinarnego*, Gov.pl, 25 kwietnia 2025 r., <https://www.gov.pl/web/sprawiedliwosc/minister-sprawiedliwosci-odwoluje-sedziego-piotra-schaba-z-funkcji-rzecznika-dyscyplinarnego>, dostęp: 23 maja 2025 r.
 - » *Nowe rozwiązania dotyczące zmian w sądownictwie*, Gov.pl, 6 września 2024 r., <https://www.gov.pl/web/sprawiedliwosc/nowe-rozwiazania-dotyczace-zmian-w-sadownictwie>, dostęp: 23 maja 2025 r.
 - » *Oświadczenie Ministra Sprawiedliwości Adama Bodnara*, Gov.pl, 17 lipca 2024 r., <https://www.gov.pl/web/sprawiedliwosc/oswiadczenie-ministra-sprawiedliwosci-adama-bodnara>, dostęp: 26 maja 2025 r.
 - » *Postępowanie dyscyplinarne wobec sędziów Krajowej Rady Sądownictwa*, Gov.pl, 4 kwietnia 2025 r., <https://www.gov.pl/web/sprawiedliwosc/postepowanie-dyscyplinarne-wobec-sedziow-krajowej-rady-sadownictwa>, dostęp: 23 maja 2025 r.
 - » *Powołanie Rzecznika Dyscyplinarnego MS i zawieszenie ZPG Michała Ostrowskiego*, Gov.pl, 11 lutego 2025 r., <https://www.gov.pl/web/prokuratura-krajowa/powolanie-rzecznika-dyscyplinarnego-ms-i-zawieszenie-zpg-michala-ostrowskiego>, dostęp: 23 maja 2025 r.
 - » *Projekt ustawy o przywróceniu ładu konstytucyjnego w sądownictwie*, Gov.pl, 24 kwietnia 2025 r., <https://www.gov.pl/web/sprawiedliwosc/projekt-ustawy-o-przywroceniu-ladu-konstytucyjnego-w-sadownictwie>, dostęp: 23 maja 2025 r.
 - » *Przegląd postępowań dotyczących możliwości popełnienia przestępstw na szkodę i przez uczestników marszów organizowanych przez organizacje społeczne aktywne w latach 2016 – 2023*, Gov.pl, 14 maja 2024 r., <https://www.gov.pl/web/prokuratura-krajowa/przeglad-postepowan-dotyczacych-mozliwosci-popelnienia-przestepstw-na-szkode-i-przez-uczestnikow-marszow-organizowanych-przez-organizacje-spoleczne-aktywne-w-latach-2016--2023>, dostęp: 26 maja 2025 r.
 - » *Przemysław Radzik odwołany z funkcji Zastępcy Rzecznika Dyscyplinarnego Sędziów*, Gov.pl, 4 kwietnia 2025 r., <https://www.gov.pl/web/sprawiedliwosc/przemyslaw-radzik-odwolany-z-funkcji-zastepcy-rzecznika-dyscyplinarnego-sedziow>, dostęp: 23 maja 2025 r.
 - » *Rzecznik Praw Obywatelskich: nie ma podstaw, aby uznawać orzeczenia Izby Kontroli Nadzwyczajnej za nieistniejące*, Niezależna, 22 kwietnia 2025 r., <https://niezalezna.pl/polityka/rzecznik-praw-obywatelskich-nie-ma-podstaw-aby-uznawac-orzeczenia-izby-kontroli-nadzwyczajnej-za-nieistnieja/541843>, dostęp: 23 maja 2025 r.
 - » *Stanowisko Ministra Edukacji ws. zabezpieczenia TK*, Gov.pl, 30 sierpnia 2024 r., <https://www.gov.pl/web/edukacja/stanowisko-ministra-edukacji-ws-zabezpieczenia-tk>, dostęp: 26 maja 2025 r.
 - » *Stanowisko Sądu Najwyższego w sprawie zgromadzenia sędziów Izby Cywilnej Sądu Najwyższego*, Sąd Najwyższy, 10 września 2024 r., <https://www.sn.pl/aktualnosci/SitePages/Wydarzenia.aspx?ItemSID=1022-0dc69815-3ade-42fa-bbb8-549c3c6969c5&ListName=Wydarzenia>, dostęp: 23 maja 2025 r.
 - » *Treść pisma Ministra Finansów do PKW*, Gov.pl, 9 stycznia 2025 r., <https://www.gov.pl/web/finanse/tresc-pisma-ministra-finansow-do-pkw>, dostęp: 24 maja 2025 r.
 - » *Ujawniamy. Ingerencja w wybory, spoty bez autora i Akcja Demokracja*, WP, 15 maja 2025 r., <https://wiadomosci.wp.pl/ujawniamy-ingierencja-w-wybory-spoty-bez-autora-i-akcja-demokra>

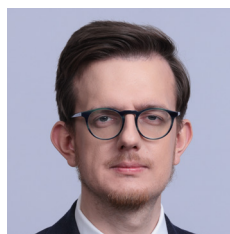
- cja-7156892271278624a, dostęp: 24 maja 2025 r.
- » *Umowa koalicyjna*, <https://platforma.org/upload/document/203/attachments/433/UmowaKoalicyjna.pdf>, dostęp: 23 maja 2025 r.
 - » Wpis na profilu Donald Tusk @donaldtusk na platformie X z 9 września 2024 r., <https://x.com/donaldtusk/status/1833124595169214852>, dostęp: 23 maja 2025 r.
 - » Wpis na profilu Kancelaria Premiera @PremierRP na platformie X z 10 września 2024 r., <https://x.com/PremierRP/status/1833514578077995040>, dostęp: 23 maja 2025 r.
 - » Wpis na profilu Dariusz Mazur @_Dariusz_Mazur na platformie X z 11 kwietnia 2025 r., https://x.com/_Dariusz_Mazur/status/1910729704635596950, dostęp: 23 maja 2025 r.
 - » *Wypowiedzi na posiedzeniach Sejmu – retransmisja, Poseł Jan Michał Dziedziczak*, posiedzenie nr 1 w dniu 21-12-2023, https://www.sejm.gov.pl/Sejm10.nsf/transmisja.xsp?documentId=7B7A78F5B5773DD9C1258A8D0039A7C1&symbol=WYPOWIEDZ_TRANSMISJA, dostęp: 24 maja 2025 r.

Biogramy autorów

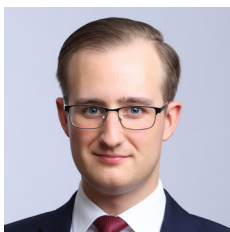
Łukasz Bernaciński

Doktor nauk prawnych. Czterokrotny stypendysta Rektora UŁ. Prelegent międzynarodowych i ogólnopolskich konferencji naukowych. Autor kilkunastu publikacji naukowych. Absolwent programów leaderskich z zakresu prawa, zarządzania i funkcjonowania organizacji pozarządowych.

Jędrzej Jabłoński

Absolwent Wydziału Prawa i Administracji Uniwersytetu Warszawskiego (dyplom z wyróżnieniem) i studiów podyplomowych „Polskie kadry dla UE”. Starszy Analityk w Instytucie Ordo Iuris, koordynujący program „Wolność i odpowiedzialność”. Wcześniej pracował jako Główny Specjalista w Biurze Rzecznika Małych i Średnich Przedsiębiorców od początku działalności tego organu w 2018 roku do końca kadencji pierwszego Rzecznika. W swoich publikacjach naukowych podejmuje głównie tematykę zasady pomocniczości.

Nikodem Bernaciak

Absolwent Wydziału Prawa i Administracji Uniwersytetu Warszawskiego, studiów podyplomowych w zakresie procesu inwestycyjno-budowlanego dla prawników na Uczelni Łazarskiego oraz Szkoły Prawa Ukraińskiego. Adwokat w Izbie Adwokackiej w Warszawie, starszy analityk w Instytucie Ordo Iuris specjalizujący się w zagadnieniach z obszaru nauki o państwie, ochrony życia, tożsamości małżeństwa oraz instytucji rodziny. Publikował w kwartalnikach „Civitas Christiana” i „Polityka Narodowa”, tygodniku „Do Rzeczy”, dzienniku „Rzeczpospolita” oraz na portalu PCh24.pl. Ukończył Szkołę Letnią Teologii Politycznej – „Polityka, Religia, Bezpieczeństwo” oraz Szkołę Przywództwa KGHM „Przewodnicy”.

Rząd Donalda Tuska powołany po ośmiu latach rządów Prawa i Sprawiedliwości w ciągu blisko 18 miesięcy podjął liczne bezprawne działania mające na celu eliminację opozycyjnych poglądów z przestrzeni publicznej. Działania te godzą w fundamenty demokratycznego państwa prawnego, tworząc rewolucyjny porządek sprawiedliwości okresu przejściowego czy też, jak stwierdził sam premier – „demokracji walczącej”.

[D]ziałania podejmowane w sferze mediów i wymiaru sprawiedliwości stanowią gwarancję bezkarności dla tych, którzy dokonują zamachu na wolności i prawa człowieka i obywatela. Szczególnie groźne są działania bezprawnie obniżające standard ochrony prawnej prawa do życia poprzez wydanie wytycznych Ministerstwa Zdrowia dotyczących aborcji. Nie mniej istotne pozostaje naruszanie prawa do sądu, naruszenia wolności religijnej w szkole i miejscu pracy czy ograniczanie wolności zgromadzeń. Opisane działania stanowią naruszenie nie tylko polskiego prawa, ale również standardów międzynarodowych.

Całość tego obrazu podsumowuje zawiadomienie o podejrzeniu popełnienia przestępstwa „zamachu stanu” złożone przez prezesa Trybunału Konstytucyjnego Bogdana Świączkowskiego. Zgodnie z tym zawiadomieniem obecne władze miały wykorzystać przewagę zapewnianą przez aparat władzy wykonawczej i ustawodawczej w sposób bezprawny.

dr Łukasz Bernaciński, Członek Zarządu Instytutu na rzecz Kultury Prawnej Ordo Iuris

INSTYTUT NA RZECZ KULTURY PRAWNEJ ORDO IURIS

www.ordoiuris.pl